

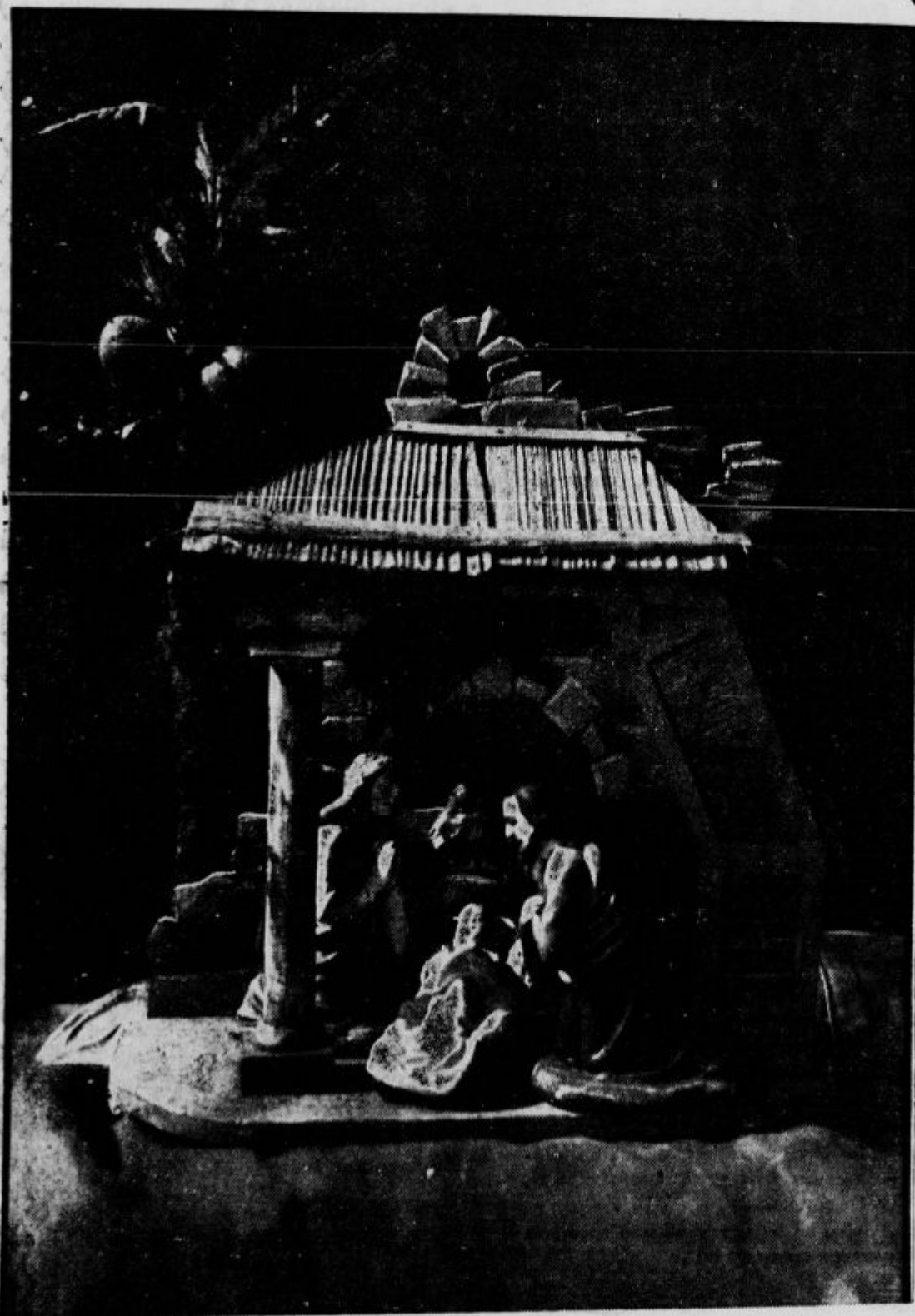
Domoljub

BLAGOSLOV-
LJENE BOŽIČ-
NE PRAZNIKE

V Ljubljani 22. decembra 1941-XX

54 - Stev. 52

zella svojim bralcem
uredništvo in uprava.

MARIJA POJE USPAVANKO...

Nocoj nebo zemljo dotika,
pred zvezdami se noč odmika,
O moje božje dete, spi.

Vesoljstvo v radostnem trepetu
strmi na novo luč na svetu,
ki v borni štalici žari.

In radost, davno izgubljena,
zdaj najdena in spremenjena
blešči pastirjem iz oči.

Viš, zunaj sneg zameta pota,
a v vsaki hiši sredi kota
za naju štalica stoji.

Na mehkem mahu ovčke,
junčki,
pastirčki, revari kot begunčki,
ki vdano prosijo: odpri.

In blagi zvon miru in slave,
gre z nama čez vse te dobrave
ter v srcih upanja budi.

O neogljenko, dobro dete,
razkleni te ročice svete
in k sebi vsakega prižmi.

Ratarjem v raskava prgišča,
na hiše, hleve, pogorišča,
vsuj nova semena rasti.

Naj tooja Milost kakor mana,
nocoj bo za gostijo dana
tej zemlji, ki nov svet rodi.

Zamgnjaj dušam pesmi žalne,
spremeni v slavospeve hvalne,
za praznike bodočih dni.

Lej, to te prosim, sin moj blagi,
za nje, ki so obema dragi.

Tvoj rod pri jaslicah kleči,
o z njim ostani, dete ti...

S. Sall

Poravnajte naročnino za „Domoljuba“ za celo leto 1942 čimpreje!

Zastopniki! Takoj na delo!

Obiščite vse dosedanje naročnike in pridobite jih, da bodo obnovili naročnino čimprej za l. 1942.

Vsak reden »Domoljubov« naročnik je namreč zavarovan za primer požarne nesreče za 380 lir po doli objavljenem Pravilniku, če plača celoletno naročnino v naprej vsaj do konca januarja.

Vsak reden »Domoljubov« naročnik ima poleg zavarovanja še sledeči ugodnosti: 1. za male oglase v »Domoljubu« plača le polovično ceno, 2. Veliki »Slovenčev koledar«, ki je gotovo že dve leti v veselje vsakomur, kdor ga je naročil, dobi za ugodnostno ceno.

Pripominjamo še to, da bo »Domoljub« izhajal v nezmanjšanem obsegu tudi v bodoče leto Vsebinsko pa bo še naprej težil, da se izpopolni, da bo zadostil željam bralcev.

Pravilnik,

ki določa izplačilo 380 lir za požarne podpore!

I. Vsak »Domoljubov« naročnik, ki vsaj do konca meseca januarja v naprej poravna celoletno naročnino, prejme od uprave »Domoljuba« podporo v znesku 380 lir, ako mu v tem letu hiša, v kateri redno stanuje, pogori, da v njej ni mogoče več stanovati. Naročnikom, ki n'imajo lastnega stanovanja, pa jim ob požaru pogori stanovanjska oprava, se povrne resnična škoda do 380 lir.

II. Naročnik »Domoljuba« je oni, na čigar naslov list prihaja, oziroma kdor je vpisan pri poverjeniku, ne glede na to, kdo je dal denar za naročbo lista.

III. Naročniki, ki prejemajo list pri poverjeniku, naj tam plačajo celoletno naročnino v zgoraj navedenem času in poskrbe, da bosta seznam naročnikov in naročnina pravočasno odposlana »Domoljubovi« upravi v Ljubljani.

IV. Naročnik-pogorelec naj naznanilo o požaru priloži potrdilo županstva in župnega urada, da mu je brez lastne krivde pogorela stanovanjska hiša ali stanovanje, in da je — če prejema list pri poverjeniku — res pravočasno plačal celoletno naročnino za leto v katerem ga je nesreča doletela.

V. Požarna podpora se ne izplača, če tudi bi bili izpolnjeni vsi drugi pogoji:

1. pogorelcu-naročniku, ki je požar sam povzročil;
2. naročniku, ki mu pogore samo gospodarska poslopja: hlev, s'kedenj, svinjaki, stelnik, kolnica, kozolec itd.;
3. stanovanjskim podnajemnikom;
4. lastniku dveh ali več stanovanjskih hiš, ako mu pogori hiša, v kateri redno ne stanuje.

Če pogori hiša možu, čigar žena je naročena na »Domoljuba«, ali hiša očeta, čigar sin ali hči prejema »Domoljuba«, pogorelec nima pravice do podpore.

Uprava »Domoljuba« se bo tega pravilnika točno držala in prošelj neupravičencev ne bo uvaževala.

147.839 lir

požarnih podpor

je do danes uprava »Domoljuba« že nakazala svojim zvestim naročnikom v nesreči, ko so bili pomoči najbolj potrebni.
V letu 1941

pa je celo požarno podporo prejelo 14 »Domoljubovih« naročnikov. — Vsi ti naročniki so pravočasno plačali naročnino »Domoljuba«. Ti naročniki so:

1. Šterk Marko, Zagodec 5, Stari trg ob Kolpi.
2. Korošec Avgust, Gorjuše 53, Koprivnik v Bohinju.
3. Kelbel Anton, Boh. Bela 16.
4. Oven Josip, Hrastov dol, Št. Vid pri Stični.
5. Jenkole Ivana, Meje 37, Mavčice.
6. Kranjc Anton, Dobec 22, Begunje pri Cerknici.
7. Obolnar Anton, Smartno pri L. tiji 76.
8. Matoz Jožef, Smartno pri Litiji 76.
9. Hren Jože, Bezuljak 21, Begunje.
10. Ožbald Miha, Smuka 17, Stari log pri Kočevju.
11. Treven Anton, Petkovec 17, Rovte.
12. Novak Franc, Zagorica, Dobrnice.
13. Brodarič Jože, Dragatuš 13.
14. Zeleznikar Ivan, Ig 23.

„Nesreča nikdar ne počiva...“,
zato poravnajte takoj naročnino
za „Domoljuba“!

JOŽE RAZOR

Nazaj več ne gremo

Prebivalstvo Sevilje in njene okolice je bilo prepričano, da razploga general z velikim številom čet in je ostalo mirno. Kar ni storil z vojsko, je storil s spretno radijsko propagando. S tem, da je dobil Seviljo in okolico v svojo oblast, je storil narodnem pokretu neprecenljivo uslugo, kajti preko Sevilje so mogle korakati Francove afriške čete dalje na sever proti Badajozu in proti Madridu.

Prodiranje tujske legije, marokanskih čet in prostovoljcev, ki so vedno bolj dobivali značaj redne armade, je imelo več ciljev. Predvsem je imel ta oddelek pod vodstvom generala Yagueja nalogo, da prodre po dolini reke Tago do Toleda ter osvobodi junaške branilce Alkazarja, ki so se že od začetka vstaje kljub obupnim okoliščinam z brezprimerno hrabrostjo in nezasišanim prezirom smrti branili za porušeni obzidjem vojne akademije. Njihovo obrambo je svetovno časopisje poudarilo in naredilo iz nje simbol španskega junaštva. Ves svet je z utripajočim srcem pričakoval, kaj se bo zgodilo z alkazarškimi dijaki, ženami in otroki. Nešteto krat je že komunistično in komunistu prijazno časopisje poročalo, da je trdnjava padla, da so se hrabri branilci vdali, toda vselej nato je nasprotno časopisje zavrglo te trditve in seznanjalo svet o pravljenem junaštvu španskih mladeničev, ki so šli rajši v gotovo smrt, kakor pa da bi se vdali sovražniku vere in domovine.

»Spanija ne bo propadla, dokler rodi take junake!« je končal svoje poročilo Alvarez in ga oddal inozemskim časnikarjem, ki so oblegali glavni stan generala Yagueja ter se trgali za vsako novico iz Alkazarja. Toda teh novic je bilo bolj malo, in še tiste silno nezanesljive. Tudi glavno poveljstvo bi jih zelo rabilo, zlasti o stanju obleganecv. Toda, kako jih dobiti?

Bilo je v začetku septembra. Vročina, ki je na visoki planoti srednje Španije zelo občutna, je začela rahlo popuščati. Noči so postajale hladnejše.

Cete generala Yagueja so imele vsak dan bolj vroče in zagrizene boje. Borile so se spredaj, borile se ob straneh, borile zadaj. Ozemlje južno od Madrida je bilo nasejano s komunističnimi oddelki, ki so se krčevito upirali prodiranju narodnih čet ter skušali na vsak način preprečiti združitve armade generala Yagueja z armado generala Varele, ki se je tolkel z juga proti Madridu. Vodja narodne vstaje, general Franco, je vedel, kolike moralne važnosti je osvoboditev Alkazarja; vedel je tudi, na kakšne ogromne težave bo naletel tisti, ki se bo moral pretolči skozi številne in faničnatne sovražne oddelke, vedel pa je tudi, da se sme brezpogojno zanesti na tovariša iz maroških bojev, na njegovo vojno sposobnost, premetenost, priljubljenost pri moštvu. Morda Yagueju ne bo uspelo, da bi se pretolkel do Alkazarja. Morda so vojaški gojenci zapisani svoji usodi. Toda tudi v tem primeru bo Yaguejeva ekspedicija proti Toledu razbremenjevala veliko važnejšo severno fronto, kjer se je general Mola vedno bolj bližal Madridu.

»Komandant išče prostovoljca, ki bi šel po novice o Alkazarju v Toledo.« je prišel povedat Alvarez Grašiču, ki si je pripravil potno prtljago, kajti na vidiku je bil celodnevni pohod, ki se bo najbrž končal s spopadom.

»Se je kdo javil?«

»Prostovoljcev je bilo veliko. Komandant je izbral — veš koga? Meniha.«

»Mehi? Ta pa ni za take podvige.«

»Ne bi rekel. Morda je prav on najbolj pripraven. Vsekakor se bo moral boriti z velikimi težavami.«

Alvarez je pravilno sklepal. Do Toleda je bilo še kakih 100 kilometrov, in ta vmesni prostor je bil poln rdečih oddelkov, ki so še vedno izvajali strahovladno nad civilnim prebivalstvom.

Mehi — Torres mu je bilo ime — se je oblekel v preprosto kmečko obleko in izgubil iz tabora. V legiji se je tisti dan veliko govorilo o njem, kmalu pa je njegov odhod spričlo drugih razburljivih dogodkov padel v pozabo.

Na večer istega dne so prednje straže Yaguejeve kolone trčile ob zelo močne komunistične od-

delke, ki se niso umaknili kakor navadno, temveč takoj sprejeli boj. Sele ko so nastopile večje sile, so se komunisti umaknili in z bojem prenehali. Kmalu so prišla poročila, da stoji pred Yaguejevo armado zelo številni in dobro oboroženi bataljoni rdečih milice, ki jo vodi general Ascencio. To poročilo je kmalu potrdil silovit topovski ogenj, ki se je vsul na narodne čete. Obetal se je torej hud boj, ki je drugo jutro zabeležen z vso divjostjo. Prva je naskočila legija, toda morala se je vrniti s precejšnjimi izgubami. Sovražnik je bil premočan... Tudi naslednji naskok, pri katerem je sodelovala konjenica in oddelki prostovoljcev, je prinesel le malenkostno napredovanje ob hudih izgubah.

Prvikrat na svojem pohodu je general Yague doživel neuspeh. To ga je silno potrolo. Toda z glavo ni mogel skozi zid. Treba je bilo počakati okrepitve, ker je bil sovražnik premočan. Belim je manjkalo zlasti topnišva in oklepnih vozil, kjer so imeli rdeči premoč.

Belji so se po brezuspešnih naskokih zakopali in se omejili le na manjše spopade. General Yague je nestrno pričakoval okrepitve. Bal se je, da ne bi prišel v Alkazar prepozno, na grob, ne pa na slavni kraj zmagat. Tako je čakal pet dni, čakal šest, osem, devet dni. Okrepitev ni bilo.

Desetelega dne po prvem udaru z rdečim sta sedela Grašič in Alvarez pred šotorom. Alvarez je sestavil poročilo in ga sproti oddajal radiotelegrafistu. Grašič pa je opazoval grušč kmetov, ki je na mezhji in tovornih konjih prinašala hrano v taborišče. Zadaj ob koncu karavane je šla zajetna kmetica in s šibo priganjala lenega mežga. Kmetica je pritegnila Grašičevo pozornost. Bila je krepka, velika žena zagorele barve in močate, samozavestne hoje.

»Pristna Španka!« je pomislil Grašič.

Sprevod z mežji in konji je prišel mimo Grašiča, ki je še bolj pozorno ogledoval »pristno Španko«. Njene poteze so se mu zdele čudno znane. Tudi Španka je postala pozorna na Grašiča in ga v smehu motrila.

Grašiču je postalo nerodno. »Kje neki sem videl ta obraz?« se je skušal spomniti.

Španka je pustila mežga in ljubezno smehljalje prisledla h Grašiču.

»Torres!« je tedaj zavpil Grašič.

Alvarez je dvignil glavo in pogledal na ženo. Buljil je vanjo, dokler tudi on ni spoznal v zajetni španski kmetici — meniha — legionarja Torres, ki je pred desetimi dnevi odšel v Toledo po vesti o alkazarških branilcih.

»Ampak slišite, vi pa znate! Kdo bi si mislil, da se pod spodobno obleko častivredne kmečke matere skriva legionar Yaguejeve armade!«

»In služabnik božji, menih iz reda bosopetih avguštincev! je pristavil menih in se pristrčno nasmejal.«

»Ste bili v Toledu?«

»Sem.«

»Torej imate novice o alkazarških junakih?«

»Imam, a moram z njimi takoj h komandantu, ker so važne in resne. Potem se vidimo.«

Torres je z vso spodobnostjo, ki gre tridesetletni ženi, odšel k poveljniku legije.

»Grašič in Alvarez sta ga nestrno pričakovala.«

»Čuden človek!« je rekel Grašič.

»Taki smo mi Španci: biti znamo veliki v hudobiji, biti pa tudi veliki v pokori in kreposti. Večkrat sem že mislil na Torresa. V njem vidim tip Španije, ki je padla, pa hoče vstati in postati velika. Španija je globoko padla, ker se je dala prevarati in premamiti od ljudske fronte. Mi smo prelahkoverni. Verjeli smo ljudem, o katerih smo bili že pred letom dni dobro prepričani, da so komunistični zločini. Verjeli smo jim, ko so nam dopovedovali, da so oni osvobodilna fronta španskega ljudstva. Bili pa so volkovi v ovčjih oblekah. In špansko ljudstvo ni poslušalo svojih pravih vodnikov, poslušalo je rajši zapeljivce in šlo z njimi v batromorni boj. Toda iz tega boja bo Španija vstala spokorjena, velika in slavna.«

Torres se je kmalu vrnil in povabil Grašiča in Alvezera v šotor

»Bil sem v Toledu. Tja grede je šlo vse po sreči. Imeli so me za okoliškega kmeta, ki pase svojo radovednost ob fronti in me niso nadlegovali. Tako se mi je posrečilo, da sem se prebrinil v neposredno bližino Alkazarja. Moj Bog! Kakšne razvaline! Videl sem Alkazar pred vojno, videl sem ga zdaj. Človek si ne more misliti, kaj so naredili iz njega. Pravim vam, ogromen kup razvalin, nič drugega. In za temi razvalinami čepo sestradani in obnemogli gojenci, orožniki, žene, otroci, starčki. Izvedel sem, da jim je hrana že pošla, da koljejo konje in osele in se hranijo z njimi. Kmalu bo pa tudi teh zmanjkalo, in takrat bodo morali kloniti pred lakoto.«

»To se ne sme zgoditi. Ne, nikdar! Rešili jih bomo!« vpilje Alvarez.

»Junštvo alkazarških branilcev je res brezprimerno. To priznavajo tudi rdeči, ki kljub svojemu besnemu sovraštvu nikakor ne morejo skriti občudovanja do mladih junakov. Vse ozemlje pod gradom so jim že prevrtili ter z minami razrušili poslopje, toda branilci vztrajajo. Kadar vrtajo na enem kraju, se preselijo v drugega. Vsi napadi rdečih so bili dosedaj odbiti s težkimi izgubami. Branilci so celo večkrat izpadli ter poginali v dvilj beg napadalec. Vodi jih polkovnik Moscardo, junak vseh junakov. Sina so mu ujeli v Toledu ter v zameno zahtevali od očeta predajo trdnjave. Oče pa je sina opomnil k dolžnosti, da se lepo pripravi za smrt in zahtevo po predaji odklonil. Sam sem bil navzoč, ko so ustrelili sina in na skrivaj sem mu podelil odvezo. Alkazarski junaki se še branijo, toda dolgo ne bodo mogli vzdržati. Če ne pride takoj pomoč, bodo prej umrli od lakote.«

Alvarez je stisnil pesti, reči pa ni mogel ničesar.

Nizko nad glavami je tedaj zahrumelo veliko bombno letalo in se v enakomernih krogih dvigalo v višino.

»Mislim, da je to prva pošiljka hrane za alkazarško posadko. Slišal sem komandanta, ki je dal povelje, da se nemudoma napolni bombnik s hrano za Alkazar. Toda da vama povem do konca: nazaj grede nisem imel tolike sreče, kakor prej. Ko grem brezskrbno in ravnodušno po toledski ulici, naletim na krdelo miličnikov, ki me ustavi in vpraša, kje je bivša sodnijska palača. Povedal sem na slepo nek kraj in že hotel oditi, ko me eden izmed miličnikov ustavi in reče:

»Oho, ta človek pa se mi zdi zelo znan. Seveda, zdaj se dobro spominjam. Kar uklenitega ga, on je namreč Francov vožun, iz tujske legije, po poklicu menih.«

Zadelo me je kakor strela z neba. Mravljincl so mi začeli gomazeti po hrbtu. Natančneje sem pogledal moža, ki je to govoril (govoril je slabo španščino), in prebledel. Bil je...«

Torres je umolknil. Videti je bilo, da težko pove ime človeka.

»Kdo je bil?« sili Alvarez.

»Gospoda, dobro se spominjata, zlasti vi, gospod doktor, rdečega majorja, ki smo ga ujeli pri reki Tielar. On je bil.«

»On, Vagner?« je zavpil Grašič.

»Da, bil je on, in kar je bilo najhuje, spoznal me je.«

»Toda kako vas je mogel spoznati, če vas prej sploh poznal ni?«

Torres je prišel v zadrego.

»Dejstvo je pač, da me je spoznal, in mene so uklenili in zaprli. Zaprt sem bil dva dni in bi bil še danes, če ne bi nastopil vmes slučaj. Na poslopje, kjer sem bil jaz zaprt, je padla letalska bomba in ga razrušila. Oni del, kjer sem bil sam nastanjen, je bil znatno poškodovan. Ko je počila bomba, me je zajela tema in neznosen prah me je dušil v grlu. Vse okrog mene se je rušilo. Ko pa so se mi oči privadile, sem opazil, da vrat moje ječe ni več. Odskočile so in ležale na tleh na hodniku. Seveda sem se takoj poslužil ugodne prilike in se skoz ruševine pretolkel na prosto. Ker sem se bal, da me bo oni lopov še enkrat kje srečal, sem si izposodil pri usmiljenih ljudeh žensko obleko in se preoblekel. Nato sem z lahkoto in brez težav prišel nazaj v naše taborišče.«

»Vagner je torej v Toledu? Potem je še upanje, da ga dobimo.«

Torres je seveda zamolčal, da je Vagnerja prav on rešil v Las Palmas. Neznansko ga je pretreslo, ko je videl, da ga je potem isti človek izdal. Večje podlosti si ni mogel misliti.

Po taborišču je zavladala večja živahnost. Kurirji so žvlgali sem in tja ter sporočali navodila. Kmalu je bil ves tabor pokonci.

(Dalje prihodnjič.)

d Nagrade za setev žit. Pristojna oblast bo v želji, da se poveča pridelek žit, podeljevala kmetovalcem nagrado 200 lir za vsak hektar površine posejane v jeseni ali spomladi s pšenico, ržjo, ječmenom ali s soržico. Nagrade bodo plačane obdelovalcem zemljišč v razmerju posejanih površin. Kmetovalci, ki želijo dobiti to nagrado, morajo izpolniti posebno prijavnico (obrazec se dobi pri občinskem uradu) in jo oddati občini v nadaljnje poslovanje.

Rok predložitve prijavnice za ozimne setve traja do 6. januarja 1942-XX. Predložiti se morajo posebne prijavnice za ozimno in posebne za jare setve; podatki morajo biti točni in sicer se prijavnica ne bo vpoštevala. Kmetovalci, izkoristite ugodno priliko ter posejte z žiti vse površine, ki so na razpolago in predložite prijavnico pravočasno, da boste lahko deležni nagrad.

d Poak na klasični gimnaziji v Ljubljani se je pričel 18. decembra.

d Ljubljanski proračun za 1942 znaša 69 milj. lir. Na proračun se še povrnemo.

d 1.449.000 sadnih dreves je sedaj v Ljubljanski pokrajini, od teh je jablan nad 600.000, višenj pa samo okrog 2000.

d Voznih listkev za 13 milijonov je prodalo v lanskem poslovnem letu ljubljansko tramvajsko podjetje.

d 70 letnice življenja je praznoval te dni Ivan Salamun, železniški sprevodnik v p. v Ljubljani. Na mnoga leta!

d Nekaj nesreč. Z lestve je padla in si zlomila nogo 67 letna posestnica Marija Erman iz Podboršta pri St. Rupertu. — Hudo se je po nesreči ranil v oko 21 letni sedlarski pomočnik Stanek Nolan iz Ribnice. — S podstrešja je padla in si zlomila nogo 67 letna Frančiška Petrič, žena posestnika z Učca pri Rakeku. — Konj je brcnil v glavo in prizadel hudo poškodbo 5 letnemu Janezu Škofu iz Horjula. — Ko je padla s tramvaja, si je pretresla možgane 44 letna Jožeta Murvec iz Zg. Siške.

Agitirajte in pridobivajte nove naročnike najboljšemu tedniku »DOMOLJUBU«!

d Za izvoške. Pristojna oblast je odredila za avtoizvoške v Ljubljanski pokrajini te-le cene: za prvih 500 m vožnje 3.80 lir, za vsakih naslednjih 100 m 0.88 lire, za vsaki 2 minuti postanka 0.38 lire, za prevoz prtljage 1.90 in za prevoz psa 1.90 lire. Za vožnje izven mestnih meja se zaračuna po 3 lire kilometer. Cenik mora biti izvečen na dobro vidnem mestu v avtomobilu. — Avtoizvoški, ki ne bi izvešali cenika, ki bi zahtevali višje cene od tarifnih cen ali ki ne bi uporabljali taksameta ali bi namerno predrušili njegovo delovanje ali štete, se kaznujejo v denarju do 2000 lir, v hujših primerih pa z odvzemom prometnega dovolila.

d 70 letnice rojstva je praznoval te dni znani gledališki kritik in pisatelj v Ljubljani g. Fran Govekar.

d Razne nezgode. Na ledu je padel in si zlomil roko 37 letni trgovski pomočnik Anton Rape. — Doma na dvorišču je padel tako nesrečno, da se je nevarno ranil na glavi 45 letni posestnik Anton Križman iz St. Jurija pri Grosupljem. — Hudo se je opekla z vrelo vodo po nogah 59 letna kuharica Antonija Gregorc, zaposlena v Domu visokoholk v Ljubljani. — Z nove stavbe je padel na ljubljanskem Kodeljevem in si namolil rebra 26 letni kleparski pomočnik Vinko Briteclj.

d 400 kun znaša nova mesečna deklada za državne monopolske upokojence na Hrvaškem.

d 140.000 družin z nad 300.000 člani živi sedaj v Zagrebu.

d Zivinosodravniški zavod, ki bo imel veliko nalogo pri reji živine v Hrvaški krajini, so te dni odprli v Banji Luki.

d Nad 400.000 kun se zbrali za zimsko pomoč Zagrebčani, ko so te dni hodili pod slavalokom na Jelačićevem trgu.

d Da se odpravi prekomerno prenašanje živih iz kraja v kraj, je hrvaško prometno ministrstvo izdalo odlok, po katerem smejo upokojeni železniški uslužbeni, pa tudi družinski člani aktivnih železničarjev izkoristiti režijsko vožnjo samo po enkrat na mesec. V ta namen si morajo pridobiti posebna potna dovoljenja.

d Štiri ugodna župnika. V Ivanu pri Koprivnici je umrl 55 letni župnik Franjo Brdarčič.

Kaj je NOVEGA

Župnikoval je v Ivanu polnih 25 let in je znan hrvaški javnosti kot opisovalec cerkvene zgodovine na Hrvaškem Podravju. Bil je zelo izobražen, nekaj časa se je šolal tudi na Francoskem. Pokojnika so prepeljali v rodne Križevce.

h Cetra v Evropi je hrvaška država po bogastvu gozdov, poročajo hrvaški listi.

h Namesto mriža je pripeljal v Zagreb zaklano svinjo. Zagrebško časopisje se bavi zadnje dni z veliko senzacijo, ki jo je Zagrebčanom in vsem trošarinskim organom ter ostalim oblastem priredilo pogrebno podjetje »Concordia«. Pogrebni voz omenjenega podjetja je že vozil mimo mitnice. Trošarinskim organom je pa bila le sumljiva krsta ter so vozniku naročili, da jo je moral odpreti. V veliko presenečenje so trošarinci namesto bledega mriža opazili in krsti dobro rejeno zaklano svinjo, ki jo je pogrebno podjetje hotelo pritihotapati v Zagreb. Oblasti so takoj zapre voznika in lastnika pogrebnega zavoda, svinjo pa zaplenile.

h Hrvaška država bo v najkrajšem času poskrbela za vse tiste, ki so v zadnji vojni izgubili zdravje in bili kakor kolj poškodovani, da ne morejo opravljati dela. Za te invalide bo skrbela država, ki se hudi izkazala hvalno za vse tisto, kar so ji nudili zvesti pristajši. Načrt invalidskega zakona je že v razpravi. V Crikvenici na morju se bodo najbolj bolni mogli zdraviti v posebnem zdravilišču.

h 29 nemških kreditnih in gospodarskih združenj je bilo v novembru uradno vpisanih na Hrvaškem.

h Splošno štetje živine je odredilo hrvaško gospodarsko ministrstvo. Bi radi ugotovili, koliko ima Hrvaška odvišne živine za izvoz.

h Do 80.000 stotov soje so letos pridelali na Hrvaškem.

h Osješko mestno poglavarstvo je nakupilo nad 100.000 kg debelih svinj za svoje mestno delavstvo. Blago so že razdelili.

h 1200 postelj bo imela nova zakladna bolnišnica v Zagrebu. Proračun znaša čez 24 milijonov kun.

h Masti po nakaznicah so razdeljevali te dni v Zagrebu. Vsak poedinec je dobil po četrtilogramu masti.

s Ljudske jedilnice v Nišu. Za Belgradom hočejo ustanoviti ljudske jedilnice v Nišu. V njih se bodo lahko hranili uradniki in ostali siromašni sloji še pod režijskimi stroški in ne da bi jim bilo treba žrtvovati odrezke z osebnih živilskih nakaznic.

s Carine na življensko važno blago je srbska vlada zelo znižala, oz. tudi popolnoma odpravila. Zlasti je odpravljena carina na živila.

s Sol za žito. V Srbiji primanjkuje soli. Nujna uporaba je bila racionirana (na obroke) in je pod državnim nadzorstvom. Po nekaterih srbskih krajih dobivajo kmetje sol samo proti odgovarjajoči količini pšenice.

s Nove čevlje si lahko vsak nabavi v Belgradu, celo brez bonov. Moški čevlji se dobe že za 500 din, ampak podplati so leseni, zato ne gredo hudo v promet.

s Zaradi pomanjkanja goriva so belgrajske šole delno zaprte. Dijaki pridejo samo enkrat na teden h pouku, da jim profesorji dajo nekaj navodil in natlog za domače delo.

s Ste let je minilo, kar je bila v Belgradu prva dramatska predstava.

s Ribe namesto mesa so začeli deliti po Belgradu. Pa tudi teh, večinoma iz Donave, zmanjka kakor mesa.

s Okrog 10 milijonov dinarjev so doselej nabrali v Srbiji za zimsko pomoč.

s 50 din velja sedaj v Srbiji en liter navadnega vina. Se je zadnji čas zelo podražilo.

g Nemško igre so priredili nedavno v Ormožu; je bila dobro obiskana.

g Streha se je zrušila na 70 letno preužitkarico Uršulo Travnikovo v Trbovljah. Starka je obležala mrtva.

g V Studenec pri Domžalah se je peljala iz Preslje 7 letna Kristina Capudrova. Na etrmi cesti je srečala voznika Antona Urbanovića z Gorice. Capudrova, ki se je pripeljala s kolesom nasproti,

se je hotela izogniti vozu, a je pri tem padla pod konje. Dobila je hude poškodbe, ki jim je podlegla.

g Otroški vrtec v Trbovljah so odprli ono nedeljo. Vrtec je nastanjen v hiši, kjer je že prej bil vrtec, le da so zdaj hišo precej popravili in preuredili. Vanj bo hodilo 80 rudarskih otročev od 2 do 6 leta starosti. Večina bo dobivala opoldne tudi kosilo ter dvakrat na dan malo južine.

g Nevarno se je ponesečil v Senčurju pri Kranju pomožni cestni delavec Jože Simič. Obiskat je šel nekega svojega znanca v hišo, kjer nekaj popravljajo. V mraku je pomotoma odprla na pačna vrata na balkon; odkoder je zdrknul v globino. Dobil je hude notranje poškodbe.

† Bogomir Gmeiner

V čestitljivi starosti 83 let je te dni zapustil solzno dolino poštni poduradnik v pokoj gospod Bogomir Gmeiner. Pokojniku naj, Gospod, večni mir in pokoj, preostalin, zlasti sinu, gosp. Jožetu Gmeinerju, vodji strojno-linotipskega oddelka Ljudske tiskarne v Ljubljani, pa iskreno sožalje!

p Proslava papeževga škofovskega jubileja. Dne 13. maja prih. leta bo sv. oče praznoval 25-letnico, kar je v bil v Sikstinski kapeli v Rimu od papeža Benedikta XV. posvečen v škofa. Goriški nadškof je poslal duhovščini okrožnico, v kateri jo opozarja na ta izredni dogodek, ki bo z radostjo napolnil ves katoliški svet in izraža željo, da bi tudi goriška nadškofija sodelovala pri tem jubileju. Ker hoče, da bi bilo to praznovanje pristožno in toplo ter bi se dostojno pridružilo proslavi, ki bo v Rimu 13. in naslednji dan 14. maja, na praznik vnebohoda, je imenoval poseben odbor, ki naj pripravi proslavo na Goriškem. Predsednik tega odbora je generalni vikar msgr. dr. Butto. Člani so: prošt msgr. Pividor, msgr. tajnik kapitlja, msgr. ravnatelj škofijske Kat. akcije, tajnik Kat. akcije bančni ravnatelj dr. Artusi in vsi predsedniki škofijskih Kat. akcij. — Ker v velikem delu škofije Katoliška akcija do danes še ni ustanovljena, k pripravljalnemu delu za proslavo papeževga srebrnega jubileja del školijanov ni povabljen.

Novi grobovi

m Umrli so: v bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji najstarejši novomeški obrtnik Adam, doma in Trnjah na Krasu, v Brnu bivši hotelir Frane Lederer iz Maribora. — V Ljubljani so odšli v večnost Jare Valter Mirko, lesni trgovec Jakob Jan, Terezija Hafner roj. Markoli, strokovni tajnik Vinko Vrankar, uslužbenec Blaznikove tiskarne Ivan Kemperle, Jelena Kajzelj roj. Sercelj in Marija Erjavce, vdova po pokojnem slavnem profesorju in pisatelju Francu Erjavcu.

p Novi grobovi v Gorki. V zadnjem času je med mestnimi ljudmi v Gorici precej hudo kosila smrt. Naj navedemo samo nekaj bolj znanih oseb, ki so odšle v večnost: Najprej nas je zapustil Jože Jug, star 63 let, oče številne družine, ki je bil zaposlen pri pošti in brzjavu. Sledil mu je Andrej Čeborin, ki je dočakal 74 let. Po poklicu je bil redar v bivši Avstriji in je živel kot upokojenec. Nato smo pa na en dan pokopali gospo Magdaleno Šuligojevo, ženo vnanega goriškega urarja, ki je dočakala preko 90 let in g. Josipa Mušiča, upokojenega blagajnika nekdanjega »Monta«. Slednjega so pripeljali iz Gorice v Smartno v Brdih, kjer je bil njegov dom in kjer je želel tudi počivati. Domačini so mu priredili lep pogreb in mu je cerkveni zbor zapel tudi več toplih žalostink. — Vsem rajnikom naj sveti večna luč in naj počivajo v miru!

n Sadjarska podružnica v Rovtjah priredi na praznik sv. Stefana popoldne sestanek v Rupci na Petkovec. Pričetek ob 3 popoldne. Vsi sadjarji in posestniki vrtov vabljeni!

Vse je že videl. Stari Krhelj je tako rad pil, da ga je zdravnik resno svaril: »Ali pustite pi-jačo, ali pa boste oslepel.« — Krhelj je brez pomišljanja odvrnil: »Eh, star sem že in kar je lepega na svetu, sem tako že vse videl.«

Res je. Konj in osel sta se prepirala, kateri je več vreden. Konj se je bahal s svojim plemenitim rodom. »Kaj to!«, mu odvrne osel. »Toje banhanje je smešno. Vas konje bodo avtomobil kmalu uničili, oslov pa bo zmeraj dovolj na svetu.«

Iz Tržaške in Goriške pokrajine

Sejm bil je živ . . .

Dvakrat na leto prav posebno oživijo goriške ulice in trgi. To je ob starodavnem sejmu svetega Jelerja, tam spomlad, ko se posebno kupčuje s semenskim sadeži, še bolj pa ob svetem Andreju. Osem dni traja živ-žav, od »starega placca« dol skozi čevljarški Raštelj preko Travnika, ki je kakor veliko vojaško taborišče polno šotorov, kolib in stojnic, pa tja do škofije. Zadaž za trgov in pri ljudskem vrtu pa blešijo žarnice v vseh mogočih bleških, hreščajih radiji, tulijo zveri, zvonovi nabivajo. To so »komedijec«.

V ponedeljek po sv. Andreju se prične. Goriški oštirji so že par dni prej nastavljali sode in skublji perjad. Vse se je ta dan prodalo.

Otroke po vaseh strahujejo očovi: »Priden bodi, če ne, ne pojdeš na semenj in h »komedijam«. Tudi z »mandolatom« ne bo nič! Pa je mir.

Tudi letos so, kakor druga leta. Že zgodaj zjutraj pritisnili v mesto pravi sejmarji, to se pravi očetje, gospodarji, po kupčiji. Celo mesto stojnice na obsežnem Travniku kar prevzame »rišleca, vnes pa gneča in vpijte, da samega sebe ne čuješ. Glej ga, tam, ob Neptunovi fontani kriči kramar z avtomobila. V roki drži pečo blaga: »Halo, mati, oče, tu je pravo blago, še tisto po starem. Kdo da dvesto lir? Noheden? Pa stoosedeset!« Krog se veča, kupci se rinejo v osprede, močje. Oni gori pa se dere: »Naj bo za danes: niti po stoosedeset, še dvajset manj, še deset manj, še petdeset manj; kaj prav uničiti hočete mene in moje otroke? Noheden? Torej za sto lir! Umeten pot mu stopa na čelo: »Ekolo, za osemdeset dam, kdo vzame,« tucat rok se dvigne. Oni vrže blago v množico, urna roka vjame pečo in odšteje denar kramarjevemu drugu, ki se pridruža, da se je njegovemu tovarišu na vozu prav gotovo zmešalo, ker tako poceni prodaja. Pa kupčija gre veselo naprej — seve po kramarjevem računu.

Bim—bim—bim, nabija na nasprotni strani orjaški možakar na velikansko rjavo koso. Radovednost prižene kup ljudi. Možakar pa si začne s koso rezati jezik, da je kar brrr, pa se bje po nabreklih žilah, češ glejte, kako je topa. Pa sedaj! Potegne s kovčega bergamaško oslo, podgrne po

p Vzorna mladenka. Dekliška Marijina družba v Tolminu je v zadnjih dveh mesecih zgubila dvoje najzvestejših članic. Prve dni oktobra smo pokopali Marijo Manfreda. Niso se še dobro osule cvetke na njenem grobu, nas je 22. novembra zapustila devetnajstletna Jožefa Klinton iz Zatočina. Le malo časa je ležala. Zadnji mesec je močno trpela, pa je vse vedno prenašala. Rajna je bila zelo poznana po srčni dobroti. Fantje in dekleta so umrli priredili lep pogreb, da malo takih. Na krsto so ji položili krasen venec. Pevke družbenice so ji v cerkvi pod vodstvom Marice Šorlijeve zapela pretresljive žalostinke. Zadnji pozdrav družbe ji je govoril g. voditelj. Vsem je bilo težko ob grobu, pa nas je tolažila zavest, da je Jožefa za svojo veliko požrtvovalnost našla pri Bogu plačilo. Bog naj tolaži posebno očeta in žalostno mater!

p Smrt blage žene. Na praznik Brezmadežne je umrla v Kanalu pri Gorici v starosti 86 let gospa Terezija Ravnik roj. Faletič. Pokojna je bila spoštovana in priljubljena po vsej okolici, kar je dokazala velika udeležba na njeni zadnji poti. Bila je vzorna mati in gospodinja, pa tudi za reveže je imela usmiljeno srce in odprte roke. Vsa njena dobra dela naj ji poplača Vsemogočni. Zgledna žena naj počiva v miru!

p Vesel dogodek v rešilnem vozu »Zelenega križca«. Neke noči okrog desetih zvečer je bil goriški »Zeleni križ« telefonično poklican v Kojsko v Brdih. Ko je dobrodelno vozilo pridružno na lice mesta, so odposlanci človekoljubne ustanove našli tam porodnico, ki jo je bilo treba takoj odpeljati v bolnišnico. Ljubезnivo so naložili trpečo mater, 36 letno Josipino Veliček, in jo primerno naglo odpeljali proti mestu. V voz so povabili tudi babico. Avtomobil je srečno privozil v mesto in se je že bližal bolnišnici — hitel je že po ulici, ki pelje

kosi, vzame listič papirja in ga s prej topo, zdaj nabrušeno koso prereže. Po napoleonsko se nalonci na koso in pomenljivo gleda v radovedneže, ki hite kupovati te prečudovite osle. Pri stebru svetega Ignacija frlijo v zrak kročniki, skleda, kozarci. Kaj pa to? Velik četverkot je zgrajen, notri pa skladovnice kuhinjske posode. Majhno pa urno može meče kročnike v zrak in jih lovi v skledo. Nič se ne razbije, modrujejo mamke, mora že biti roba ta prava. In kupujejo, može pa meče v zrak in zna spretno ujeti tako, da se nič ne ubije.

Mladi svet vleče v kolibe, kjer kar javno »kuhajo« mandolat in sladkorjave mandlje. »Torrioni, torrioni,« vpije v umazan predpaskni zaviti možakar.

Poldne udari pri svetem Ignaciju. Vse dere v gostilne. Vsak okraj ima svojo. Brič Miha Malto, Gorjani Droča in Jelena, Vipavci v gostilni »Pri zvezdic in Kodermacu, Kraševci se pridružajo pa pri Konjičku.

S popoldanskimi vlakci privrejo drugi sejmarji. To so bolj »on in ona«, ki sta se že mesece prej domenila, da pojedeta skupaj na semenj. On ji bo zadaj za pošto kupil blesteč prstan, ona njemu pa poleg pri stojnici kot puh tenko svilenico rutico za v gornji žep. Podnoč se pa jame vse drenjati okrog »komedijec«. To je nekako tivolisko zabavišče. Ruske gore, da vriskajo dekleta, ki jih vozček trešči v strmino, pa električni avtomobili, da se mladina bula v njih, visoke gugalnice, koliba s čudeži od »stečajac do »ekvatorjac samo za eno liro. Okoli in okoli pa strelne kolibe, kjer te fotografira, če zadeneš tarčo; pa vrtljaki, veselje otrok. Drug hoče prevpiti drugega kakor za stavo in gluha ušesa. S »starega placca« prihaja rjovenje medvedov zlakanih do kosti in levov; ondi je cirкус. Menda poslednji svojega rodu. Vanj je tudi obvezen obisk za vsakogar ki pride »na semenj«.

Ponoči je na Travniku kot po »bitki«. Mrzli mesec obseva na hitro pospravljene barake in stojnice, ki mole rogoviče v vis, po tleh pa vse nastlano slame in papirja. Le še kak zapoznel vinski sejmar se zalezuje med stojnicami vse omamljen od hrupa in živčava goriškega andrejevanja. r. b.

tja — ko se je moral na poziv babice ustaviti: porod je bil že v teku in nekaj trenutkov nato je ob zatemneli luči rešilnega voza prišla na svet mala deklica. Koj nato sta bili srečna mati in novorojenka prepeljani v bolnišnico kjer so ju takoj z ljubeznijo sprejeli. Mati in hčerka sta zdravi.

p Žvižnata taksa za vpis na vseučilišče. Poročilo iz Rima pravi, da se taksa za vpis na vseučilišče in na zavode enake stopnje z letošnjim školskim letom 1941-42 zviša od 150 na 350 lir.

p Papežev besede Slovacom. Sveti oče je nedavno sprejel člane slovaškega gospodarskega zastopstva ob navzočnosti slovaškega poslanika pri Sv. stolici. Po kratkem pozdravu, ki ga je izrekel v slovaškem jeziku, je imel sv. oče na slovaške zastopnike govor v nemščini in je v njem med drugim dejal: »Posebno veselje je za nas, da lahko pozdravimo v naši hiši sinove slovaškega naroda. Vaše bivanje v Rimu služi gospodarskim vprašanjem. Mi zasledujemo vaše delo in vso pot slovaškega naroda, preko težav in potreb sedanje časa z najlepšimi željami. Zapomnite pa si dobro, da je blagostanje vaše domovine tudi na posvetnem polju, kakor tudi zdrav ustroj vaše skupnosti tesno vezan na dragoceno versko omiko, ki je bila vedno najvažnejši element vsakega naroda. Da bi vedno ostala nedotaknjena, to je naše upanje in zato vsak dan molimo za slovaški narod in slovaško državo. V tem upanju podeljujemo vam in vašim dragim ter vsem tistim, na katere mislite in jih imate radi, z vso ljubeznijo apostolski blagoslov.

p Dva groba. V Kanalu ob Soči je mirno v Gospodu zaspala stara Ravnikova gospa Terezija Ravnik roj. Faletič. Dočkala je visoko starost nad 85 let. Bila je dobra krščanska mati, ki je vse življenje delavno skrbela za svojo družino. Imela je 12 otrok, od katerih žive še štirje. V vsem kraljevem okraju je uživala velik ugled in spošto-

vanje, kar je dokazal tudi njen slovesni pogreb. Ob spremstvu štirih duhovnikov ga je vodil kraljevski dekan g. Semič. Naj se po trudopolnem življenju odpočije v Bogu! Zaljubljeni sorodnikom, zlasti živnozdravniku dr. Tonetu, naše toplo sožalje. — V Gorici smo v sredo 10. decembra pokopali g. Josipa Hrovatina, glavnega knjigovodjo pri deželni upravi. Umril je po težki bolezni v 54. letu starosti. Bil je vzoren, vesten uradnik, ki je živel v prvi vrsti svojemu poklicu in svoji družini! Že pred svetovno vojno je stopil v službo k taktatnemu deželnemu odboru in je ostal v deželni službi do svoje prerane smrti. Bil je vnet pevec in je svojčas živo sodeloval pri znanem goriškem kvartetu. Dobrega, tihega gospoda bomo ohranili vsi, ki smo ga poznali, in lepem spominu. Bog mu daj večni mir! Družini in sorodnikom iskreno sožalje.

V vsako slovensko hišo tednik »Domoljub«!

p Col na Vipavskem. Pri nas smo opravili pred kratkim prav lepo pobožnost: imeli smo tridnevnic za naša dekleta. Pobožnost je spretno in uspešno vodil g. Stefan Gnježda, župnik iz sosednega Podkrajca. Dekleta so bila pridivite prav vesela in so se je prav številno in z vnuemo udeleževala. Upamo, da pobožnost ne bo ostala brez sadov.

p Nesreča s tremi ponesrečeneli. Po »Slovenec« posnemamo: Tovorni avto, ki je naložen s sodi peljal s Trsta v Koper, je zadel poleg Dekanov huda nesreča. Avto se je na cesti najprej zaletel v Emila Mavriča iz Boljuna ter ga podrl na tla, pri naporu, da bi se izognil karambolu, pa je šofer spravil vozilo v jarek, kjer se je prevrnilo. Z avtomobila sta padla dva delavca, ki sta se vozila na sodih, Karel Carniel in Josip Jarc. Vsi trije so dobili pri tej nesreči hude poškodbe ter so jih reševalci zapeljali v bolnišnico.

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«!

p Nov grob. V Kozini pri Trstu je umrla 85 letna Alojzija Rapotec roj. Tance. Rajna zapuščala številne in dobro vzgojene otroke in vnuke, katerim izrekamo svoje sožalje. Pogreb bo v nedeljo doma na Kozini. Naj počiva v miru božjem!

p Še en nov grob. V nedeljo 14. decembra smo spremljali k zadnjemu počitku na pokopališču v Pevmi, kjer počiva že njegova žena, g. Fr. Vižintina, nadučitelj v pokojju. Dolgo let je služboval kot voditelj v Renčah. Ko so bili slovenski učitelji premeščeni v notranjost države, je šel tudi on z njimi in je do svoje upokojitve učiteljeval v Lombardiji. Kot upokojenec se je pozneje naselil v Gorici in je tu mirno živel v družbi z nekaterimi upokojenimi tovariši. Pred nekaj meseci je še čvrstega, dobro ohranjenega moža, ki je svojih 69 let krepko nosil, zadelo in delno ohromila kap. Ves reven je ležal zadnje tedne v bolnišnici. Ker se ni mogel ne gibati in ne govoriti, je bil res vsega pomilovanja vreden. Sedaj ga je božja poslanka rešila mučnega trpljenja. Bil je zaveden naš mož, dobrega srca in prijeten družabnik. Naj počiva v miru! Sorodnikom, v prvi vrsti hčerki Nežiki, ki je ostala sama, naše toplo sožalje!

Kdor rad bere »Domoljub«, ima najcenejše razvedrilo!

p V Bresterni pri Sežani je dne 9. t. m. izdihnil svojo dušo 82 let stari ugledni posestnik in dolgoletni občinski odbornik g. Ignacij Skok. Plemenito obkrovo možu ohranimo blag spomin. p 1200 obkrovo toplih jedi bo razdelila dnevno slovomakom tržaškega mesta Splošna zavarovalna družba v Trstu.

Uredniška pošta

M. P. Grivac, Fara pri Kočevju. Vaši gradbeni načrti so lepi in upravičeni, toda v zimskem času jih naj mogoče izpeljati. Vsak preudaren gospodar to ve. Lahko bi gradili na ta način, toda — podrtijo. Ozrlasite se za tozadevni nasvet spomladi.

Kdo je bil Napoleon

Dva grška časopisa sta pred kratkim zopet načela sporno vprašanje, ali je bil Napoleon grškega pokolenja ali ne. Dejstvo je, da je neki grški zgodovinar že davno dokazal, da se je okrog leta 1700 izselil iz Grčije Grk po imenu Kalomeros. Živel je v Maini v južni Grčiji, pa se je pozneje naselil na Korziki. Kalomeros bi se reko po naše »dober delc. Ker je bila takrat Korzika italijansko-sardinska, je mož prestavil svoje ime v italijansko in se odslej pisal Buona parte. Iz tega je naredil Napoleon francosko Bonaparte. Nekateri trdijo, da je bil Napoleon pravnik tega Kalomerosa. Grški pesnik Soutzos je napisal celo himno na »Korzitana iz Peloponeza«. Drugo vprašanje je, če vse to v resnici tudi drži...

Rihard Wagner

Pri neki skušnji za opero »Valkiro« v Bayreuthu je sedel Richard Wagner na odru ob majhni muzici in režiral. Prizor je predstavljal Hundingovo kočo. Vrata so se odprla, pevec Albert Neimann je pogledal ven in začel z mogočnim glasom peti o zimskih viharjih. Komaj je zapel nekoliko tonov, pa je začel kašljati ter se je ustavil. Z ognjišča v ospredju se je preveč kadilo in dim je silil pevcu v grlo. Neimann je stopil k Wagnerju in mu razložil, da pod temi pogoji ne more peti. Wagner je seveda vzrotil. Tedaj se je tudi Neimann razjezil in dejal: »Potem napravite tako, da bo ognjišče pelo, jaz pa bom med tem kadil«

Učen odgovor

Pokojni ameriški predsednik Abraham Lincoln, ki je živel v državi Illinois, je večkrat kandidiral za poslanca državne zakonodaje in je sprva tudi večkrat propadel.

Pri svoji prvi kandidaturi, ali na svojem prvem političnem shodu je imel Lincoln sledeči izredno kratek, a tudi zelo pomemben govor: »Prijetelj in sodržavljan! Jaz sem preprosti Abe Lincoln, pa sem si dovolil postati kandidat za zakonodajno zbornico. Politična načela so podobna plesu stare ženske: kratka, pa sladka. Verujem v banko Združenih držav. Verujem v zaščitni tarif. Verujem v sistem notranjih izboljšanih in sem odločno proti človeškemu zaslužjevanju. Če im hočete torej na podlagi te moje izjave dati svojo pomoč in zame glasovati, vam bom zelo hvaležen; če pa ne — pa tudi nič hudega!«

Prehitro je obljubil. Američkemu milijonarju Jamesu Owhu v Filadelfiji je padla v glavo prav svojevrstna domselca. Za svojo 50-letnico je razglasil, da bo vsakemu, ki nosi ime James kakor on, daroval po en dolar. Obljubo so ponatisnili tudi listi. Na veliko godovnikovo presenečenje se je zglasilo kmalu nad pol milijona Jamesov in vsak je zahteval svoj dolar. Dobre ali slabe volje je moral držati svojo obljubo, pa je za to zaslovel po vsem novem svetu. — Kaj, če bi se enakega spomnil še kateri naših premožnejših Janezov?

Upanka: »Ce širi teleta tehtajo 200 kg, koliko tehtajo potem star vol?« tako se je norčeval nek gospod s kmetom na sejmu. — Stopite na tehtnico in koj bova njegovo težo razbrala,« odvrne kmet.

Tolajba. Stari Jaka je prišel k enočkemu Grogu, ki je ležal v zadnjih vzdihih. Tako ga je tolajši: »Tebi je dobro, ker boš zatinsil samo eno oko.«

Pomota. »Koliko stane pri vas soha s posteljo?« — »To se ravna po legi.« — »Jaz ležim navadno na hrbtu.«

Pametno. Teta, ki se pripravlja na vlak: »No, otroci, zdaj je pa že prepozno, že deset minut se vlak odpelje. Ostati bom morala pri vas.« Mala Olgaica: »Kaj še, očka je nalaže porinil kazalca za pol ure naprej, da bi ne zamudila vlaka.«

Pri vojakih. Podoficir: »No, kaj pa tako ogleduješ to meso?« Novinec: »Pokorno javljam, da so to breme kosti.« Podoficir: »Mar si že kdaj videl vola brez kosti?« Novinec: »Ne, pa tudi vola brez mesa še nisem videl.«

Zavarovanje proti debelosti so zadnji čas uvedle nekatere ameriške zavarovalne družbe. 250 milijonov frankov je namučila francoska vlada v Vichyju za obnovitev del pri petrolejskih črpalnih napravah v jugovzhodnih francoskih pokrajinah.

Vse zaloge riža je zaplenila v svrhu preprečitve naraščanja cen turška vlada.

Teden narodnega varčevanja je priredila v decembru Turčija. Prebivalstvo so pozvali, naj ne varčuje je z denarjem, temveč tudi z živili in drugimi potrošniškimi predmeti.

Posebne tečaje za ovčje pastirje so priredili v Posarju in Lotaringiji.

Prisilno oddaja jajc je s 1. decembrom predpisal kmetovalcem švicarski prehranjevalni urad. 7 odstotkov ne sme presegati običajni dobiček v trgovini v Španiji. Kar je več, vzame trgovcu država.

175.000 km prebodi človek v življenju, torej od otroških let do svoje smrti, je nekdo izračunal. Prihodnje leto bo 2000 let, kar se je rodil veliki zgodovinec Tit Livij. V Italiji pripravljajo v ta namen primerne proslave.

Izključno pravico za postavljanje in obratovanje radijskih postaj v Grčiji je dobila nemška družba Telefunken.

KRATKE z vsega sveta

9.935.251 din so poslali od septembra naprej v Nemčiji zaposleni arbski delavci.

2 milijona hl vina je v letu 1941 pridelala Madžarska.

Znova in v znatni meri so morali zaradi narastle dragine zvišati vse plače na Grškem.

Za novega švicarskega državnega predsednika je bil te dni izvoljen 50 letni zavedni katoličan Filip Etter.

Izraz »Daljni vzhod« hočejo Japonci črtati iz vseh besednjakov, službenih ali neslužbenih objav in govorov, piše DNB.

Eden najboljših znanih slikarjev v Nemčiji Ernest Kretschmann je umrl pred Sebastopoljem.

100 let je minilo, odkar se je pojavil na ulicah severnoameriškega mesta Filadelfije prvič po tračnicah vozeč tramvaj.

V kratkem bodo otvorili predor pod reko Maas na Holandskem. Predor je dolg 1900 m, od tega odpade 550 m na rov pod vodo.

10.000 postvrje so spustili te dni v Baltsko morje; prvi poskusi, da bi se sladkovodne ribe privadile slani vodi, so se obnesli.

Silna eksplozija je nastala v ameriški tovarni granat v Burlingstomu; mnogo ubitih in ranjenih.

Na Dunaju je preminul 85 letni generalfeldmaršal Edvard baron Böhm-Ermoli, znan tudi Slovencem na ruski fronti iz prve svetovne vojne.

Nove odredbe za varstvo družine je izdala francoska vlada.

Češke kronske dragocenosti (Vaclavovo kruno, žezlo in državno jabolko, kronanjski križec in meč sv. Vaclava) je prevzela Nemčija pod svojo zaščito.

O novem načinu zdravljenja jetike s pomočjo električnega bombardiranja, poročajo iz italijanskega Milana.

Promet so te dni otvorili Francozi na prvem delu nove transaharske železnice na progi Bu—Alfa—Colombe—Behar—Kanadža. Prvi del je dolg 130 km, celotna proga pa bo obsegala 1867 kilometrov.

Zaradi pomanjkanja mesa in premoga so poklali večino živali pariškega živalskega vrta. Zdaj nosijo pariške dame razne torbice iz levjih, tigrovih itd. kož.

Za 30.000 lir je bila te dni prodana na dražbi Napoleonova ura.

Zaradi pomanjkanja stanovanj v bolgarski prestolnici Sofiji, so avtomatično podaljšali dosej veljavne najeminske pogodbe do 1. junija 1942. Spet je bil ukinjen poštni promet med Bolgarijo in zasedenim delom Francije.

48 stepinj pod ničlo je kazal te dni toplomer na Laponskem.

Za 100 gramov so zmanjšali dnevni obrok kruha v Bolgariji.

35 jesikov ana češki duhovni svetnik Alojzij Koudelka iz Prage. Gospod je praznoval te dni 80 letnico življenja.

ČLOVEK IN ZDRAVJE

Kratkovidnost se širi

Statistike kažejo, da ljudje od dne do dne postajajo kratkovidnejši in si morajo vedno bolj pomagati z naočniki. Tako nosi v Združenih državah več kakor 45 milijonov ljudi naočnike — kar je vsekakor lepa številka. Na Japonskem je kratkovidnežev okoli 20 milijonov, v Nemčiji pa kakih 18 ali pa še kaj več. Na splošno se opaža, da je odstotek kratkovidnežev manjši v deželah, kjer prebiva romansko prebivalstvo, dočim je drugod ta odstotek precej večji. Posebno nagnjenje do kratkovidnosti kažejo Germani — zlasti Nemci — in pa Japonci. Znanstveniki si še niso na jasnem, kaj je temu prav za prav vzrok. Eni pravijo, da povzroča to kratkovidnost posebni ustroj očesa, drugi pa zopet trdijo, da je temu krivo moderno življenje. To zadnje menda ne bo držalo, ker moderno danes živijo vsi.

Toda naj bo temu tako ali tako, po drugi strani pa ima tudi ta kratkovidnost svojo dobro stran. Pravijo, da so kratkovidni ljudje za dela, ki zahtevajo večje natančnosti in točnosti mnogo bolj pripravi in spretni kakor pa drugi, ki vidijo normalno.

Kvas proti influenci

V živih stanicah so snovi, ki imajo dve nasprotujoči si nalogi: dovajajo kisik in ga odvajajo. K temu snovem spada tudi glutation, ki je posebno važen za dihanje in razstrupitev telesa. Tudi obsevan, posušen kvas piva, ki ima že proces vretja za sabo, vsebuje glutation v večjih množinah. Ta kvas je obnem bogat na vitaminih.

Švicarski zdravnik von Deschwanden je preizkusil učinek pivskega kvasa med zadnjimi zimskimi vajami švicarske milice. 4500 možem je vsak dan dajal po 5g kvasa. Pokazalo se je, da ni med njimi nobeden težko obolel za influenco ali angino, čeprav so se večbali v najslabših vremenskih prilikah, dočim je med ostalimi bilo več težkih primerov. Če so pa bolnikom k vsakdanji hrani dajali tudi obsevanega kvasa, so veliko prej ozdraveli. Razlaga je ta, da obsevani kvas pojačuje obrambne sile organizma.

To je zdravnikova nesreča, da njegovih nalog tako pogostoma ni mogoče postaviti čisto natančno in da jih tudi jasno rešiti ni mogoče, nadalje je to njegova nesreča, da pogostoma ne ve, koliko je sam prispeval k razvoju bolezni in koliko je prispevala narava. — Sonderegger.

Najnižji svoki, ki jih še čuje človeško uho, sestojijo iz 16 zračnih nihajev, najvišji pa iz 16.384.

Srce, najboljši motor. Koliko napora in kako veliko delo izvrši srce, nam pokažejo te številke: srce, ki je komaj veliko kakor pest, izvrši vsak dan delo 16.280 kg metrov, to je delo, da se dvigne 16.280 kg en meter visoko ali pa da dvignemo 1 kg 16 kilometrov v zrak. V eni minuti gre skozi srce 6 litrov, v enem dnevu 10.000 litrov, v enem letu 3.5 milij. in v 70 letih 250 milijonov litrov krvi.

Najhni otroci bi morali biti že od sedmih v postelji, koliki otroci od osmih, dvanajst do petnajstletni otroci pa vsaj ob devetih.

Barvna slepota je pri modrookih ljudeh baje zelo redka.

Piljuča tehtajo pri moškem 1/37, pri ženski pa 1/43 telesne teže.

Na dve stvari moramo paziti: Prvič, da pomagamo, drugič, da ne škodujemo. Zdravilna umetnost ima tri predpostavke: bolezen, bolnika in zdravnika. Zdravnik je samo služabnik zdravilne vede. Bolnik pa se mora na njegovi strani boriti zoper bolezen.

Izračunali so, da sestoji človeško telo iz tehel sestavin v odstotkih: mišičje 41,8, okostje 15,9, črevesje 8,9, možgani 1,9, koža 6,9 in mast 18,2%.

V vročem zraku število dihov prav tako naraste kakor po zvišanju telesne temperature v vročici.

Progressivna paraliza (omehčanje možganov) je pred vsem bolezen mož. Na sedem možkih paralitikov prideta komaj dve ženski.

RADO MURNIK
Matajev Matija
VESELNA NOVELA

»Kaj godrnjaš?« se je oglasil Hudopisk na klopi. »Godrnjati bi moral le jaz, ker si tako grdo kalil nočni mir!«
»Jaz?« se je čudil Mataj.
»Smrčal si, kakor bi žagal skalo!« že je pritoževal berač. »Zbudil si me vsak čas, smrčulji!«
»I, pa bi me bil malo potresel in me opomnil: Matija, ne smrči no tako, da bom mogel spat!«
»Saj sem te dovolj mikastil za ramo, pomagalo pa ni nič!« se je jezil Hudopisk. »Ponehal si vselej le za malo časa, potlej si pa vlekol dreto le še huje. Slabo sem spal pri tebi, slabot!«
»Ne zameri mi moje nerodnosti, Andraž, saj nisem smrčal nalašč. Sicer spim čisto tiho in pohlevno kakor maček.«
»Saj si bil šel venkaj na svisli in se zaril v listje ali seno, pa sem se bal, da se ne nabodem na kakšne vile in da mi ne pade pol tvoje vegaste strehe na glavo. In malo preveč sem likofal včeraj. Bolji me beticale!«
»Mene pa nič, Andraž!« se je pohvalil Matajev Matija, že v coklah.
»Ti nisi pil toliko.«
»Veš kaj? Stopi dol k potoku in pomoči glavo v vodo, pa ti odleže. Jaz pa pomolzem Dimko in zavrem mleko.«
»Le srečno kuhaj, Matijec, jaz si pojdem pa res hladit bučo. Kje pa so moje cape?«

Matajev Matija je ležal na tleh, Dimka pa se je mirno pasla in včasih topo pogledala svojega gospodarja.

Mataj je odropotal s svojimi coklami v vežo in obema prinesel posušeno obleko. Napravila sta se in Hudopisk se je šel zdraviti. Vrnil se je kmalu, ves zaripel v glavo; brisal se je v rjuho, godrnjal in vzdihoval.

Po zajtrku je vzel Hudopisk svoj slamnik, palico pa malho in se obrnil k Mataju: »Zdaj moram v Zaplano, potlej pa po leskovke in mačjo kost, Matijec! Adijo!«

»Pa ne da bi mi jo popihal, Andraž!« se je zbal Matajev Matija, ki je dvomljivo gledal prosjaka.

»Niš se ne boj, prav gotovo se vrnem popoldne!« je obljubil Hudopisk, že na pragu; mahnil mu je z roko in odšel svojim putem.

6.
Ris.

Matajev Matija je ob podboju gledal za beračevim slamnikom, ki se je zdajzindaj še pokazal izza jelšja in rakitovja vzdolž potoka.

Nad tiho dolinico je lesketalo jasno funijsko jutro. Mirno, svečano so stražile visoke hoje in smreke bližnjega gozda divje razpokane pečine in sivotne skaline v dolgih ranih sencah. Naskoli so zeleneli smaragdni holmi, tuintam okriti s temnim lesovjem; za njimi so sinjevale strmovite gore v prenežnem hlapu pod ponosnim zakonom ledenih orjakov.

Počasi se je majal Matija proti svojemu vrtu. Lesena ograja, nagnata, trohla, ulomljena, je na več krajih žalostno čepela postrani. Pod jablanami in bruskami, opreženimi z lišajem in mahom, sta se šopirila robida in glogja. Osat in kopriva, divja kamilica in pasje mleko, smolika in metalica, gadovec in odolim, podponec in mlečki, čemerika in stoklasi — sama glota, trava in plevel so bobotno rasli po gredeh in potih in dušili nekaj obupanih zeljnatih glav in nekaj klavnega fižola.

»Plevala je malo preveč!« je umoval Matija. »Pa kaj pomaga, če ga izrumim, ga zraste v kratkem še več. Zdaj pa grem Dimko past.«

Coklal je k bornemu hlevu, odrinil vrata brez kljuka, nagnil oglati glavo in stolp k svoji kravici. Črnoordeča buša je bila majhna, slabotna, navidezno skromna in pohlevna — toda Telebanovci so trdili, da je ni tako poredne, razuzdane krave nikjer na vsem božjem svetu ne, kakor je Matajeva šavra. Zlasti urnogolke Telebanovce so rade polagale Dimki vsa grda svojstva goveja na suha rebra; oponašale so ji, da je požrešna, jalova, potuhnjena, lahkomišelná, divja, hudobna, bodljiva, bežljava. Opravljale so jo, da je zanikrna kakor za molžo, tako za vprego in mesarja. Čim bolj pa so sosedje črnili njegovo gavro, tem rajši jo je imel Mataj. Večkrat se je moško potegnil za čast obrekovane govedine — pa so se mu le smejali in natočevali kravičiče še huje.

Dimka je pozdravila svojega gospodarja z zamolklim mukanjem.

»Dobro jutro, Dimkale!« ji je odzdravil prijazno in jo počohal med zakrivljenima kratkima rogovoma. »Ali si že tudi pokoncu? Pridna, Dimkale! Pa pojdi malo z mano venkaj, da ti ne bo dolgočas na samem!«

Odvozlal ji je debeli konopec in jo gnal pred kočo na grič. Vrv si je omotal okoli levice, legel v travo in zrl dol v vaslco.

Mirno in tiho je samovalo Telebanovo, kakor bi bilo vse pomrlo tam doli. Le včas se je oglasil petelin, so zakokodakale kokoši. Lesene bajte, krite z orjavelo slamo, postavljene križkraj ob potoku, so radovedno gledale iz zelenja v mladi dan, kakor bi pričakovale, da dožive po tolikih letih vendar že enkrat kaj novega.

Vaščani so bili odšli na delo. Po polju, po oranica, med kozolet se je tupatam zasvetila bela srajca. Daleč z doma Telebanovci niso hodili radi. Nerodna, tegotna pot je vodila iz tega zapuščenega zahribja. Po leta in leta ni bilo semkaj nobenega tujea, nobenega hribolazca, nobenega kolesarja, niti kakega krošnjarja. Vsako leto nekajkrat so gnali Telebanovci svojo živino na sejem v oddaljeno Zaplano; tja so hodili tudi v cerkev in si nakupovali vsega potrebnega, česar jim nista mogli dati njiva in hosta. O življenju in novodobnem napredku modernega sveta niso imeli nepokvarjeni hribovci niti najmanjšega poj-

On je skočil za njo, toda na sredi griča se je potaknil in težko telebnil na tla.

ma. Zivotarili in kmetovali so v svojem gorskem zakotju prav tako kakor njih dedj in pradedj. Čudovito trmoglavlo so se podpirali v prastari zabitosti in pazili strogo, da se ne bi kdo izmed njih vendarle kod nalezal sumnih novotarj, ki so včas kaj slišali o njih in ki so se jim zdele samo lažnive pravilice in bajke iz devedle dežela. Kakor časnike tako so zaničevali tudi poučne knjige Družbe sv. Mohorja. Prátika jim je bila edini vir vse modrosti in učenosti.

Matajev Matija je ležal na tleh, se upiral ob konočilo in mežikal v soncu. Dimka se je mirno pasla, včas topo pogledala svojega gospodarja, močno zasopla in zopet mulila roso na travo. V hosti so prepevali kosi in se oglašale kukavice. Mataj se je leno iztegoval po zemlji in ni mislil ničesar.

Nekaj časa se je Dimka dostojno vedla na paži. Hkrati pa je privzdignila glavo, sukala odč, zasopihala in poskočila v stran. Konocep se je odvil z Matijeve roke in krava je s povzdignojnim repom zbežljala po trati proti vasi.

»Počkaj, Dimka, stoj, Dimkale!« je kričal Mataj in se skobacal na nogo. »Nikar mi ne sili doli!

Kakor srednjeveški vitez svoj meč, tako je Mica oberoč zavihnila svojo prekljo.

v vas, koder so sami tvoji sovražniki! Naza, Dimkale!

Ali svojeglava Dimka ni marala za te dobrohotne opomine. On je skočil za njo, toda na sredi griča se je spotaknil ob kamen in težko telebnil na tla.

Begunka je bila kmalu v vasi. Pred bajto odvovele Kobacajve Mice so bila vrtna vrata odprta in predrzna buša je smelo lomastila na tuj svet. Kobacajeva Mica je bila vsa mrtva na salato berivko, ki jo je negovala malone na vseh gredecah. Pa tudi Dimki je bila jako po godu; slastno in hlastno jo je začela hrustati s pravo kravjo požrešnostjo. Vendar se ni gostila dolgo. Mica Kobacajka, drobna, krivogleda ženica z zakrivljenim nosom, s širokimi, tankimi ustnami in z ostanim obradkom, je kmalu uzrla kosmato grešnico.

»Matajeva šavra, oh, oh!« je kričnila, se prijela z obema rokama za pisano, pikasto ruto, zavozlano na tilniku in se podvzala na vrtec. »Le čakaj, mrha zanikarna, nemarna! Mi ne greš? Jaz ti jih že dam, jaz. Oh, moja berivka, moja berivka!«

Izruvala je medpotoma dolgo fižolovko iz rjave prsti, da bi kaznovala bušo. Zdanec je prisopihal tudi Matajev Matija na kraj nesreče in proseče povzdignil svoj glas:

»Stoj, Mica Kobacajka! Kaj hočeš moj Dimki?«

Srdita vdova pa je cvilila v en dušek: »Moje berivke se je lotila, nesramna pritepenka! Ubijem ti jo!«

»Oh, Mica Kobacajka, prizanesi moji Dimki! Dimka, reva, včas tudi rada sne kaj dobrega! Ne zameri ji!«

Hudi Mici pa te in take mile prošnje niso segle do srca. Ko je Dimka uganila sovražne namene razjarjene žene, je iznova vzdignila rep in jo ubrala prav mimo svojega zagovornika z nevarnega kraja. Mica pa, vsa rdeča od prebude jovice, je naskočila kravjega varija. Kakor srednjeveški vitez svoj meč, tako je ona oberoč zavihnila svojo prekljo. Da bi otel svojo preljubo uro preteče nevarnosti, se je Mataj okrenil in ujel Kobacajkin buzdovan s svojo široko roko.

UČIMO SE SMUČATI

Smučanje ni le šport, ki nudi človeku razvedrila in prelesti zimske pokrajine; smučanje je spretnost, ki je zelo koristna in včasih naravnost neobhodno potrebna za prebivalce, ki stanujejo visoko v gorah. V globokem snegu je hoja brez smučí izredno težavna in počasna. Smučke pa te držijo na površini in ti olajšajo vzpon. Če pa si namenjen v dolino, te nesejo s hitrostjo, da v nekaj minutah preletiš daljavo, za katero bi potreboval brez smučí več ur časa.

Dejal boš, dragi bralec, »vse prav in res, najprej pa je treba znati uporabljati smučke«. Točno. O tem se bova danes pomenila; kaj vse potrebuje smučar in kako se naj uči spretnosti na smučeh.

Hoja po ravnem

Smučka oprema. Smučí lahko kupiš v športni trgovini ali pa pri kolarju, ki jih izdeluje. Priproste smučí si lahko izdeláš tudi sam. V poštev pride jesenov les, često pa uporabljajo za izdelavo smučí tudi brezo in akacijo. Potrebne krivine na sprednjih koncih smučí napravimo najlažje, če kuhamo v poštev prihajajoči del deske v vodi. Smučí naj bodo tako dolge, da ti segajo od tal do sredine dlani nad glavo iztegnjene roke. Stremena in vezi je najbolje kupiti, ker je domača izdelava preveč zamudna. Kdor pa se zadovolji s tem, da si izdelá najpreprostejše smučí, s katerimi bo hodil po površini snega in se spuščal naravnost navzdol, mu zadostuje jermen, katerega pritrdi nad težišče smučke in v katerega bo vtaknil stopalo.

Za urno smučanje so potrebni močni čevlji, ki so tako izdelani, da je mogoče tesno pritrditi sprednji del stopala v kovana ušesca na stremenih. Palice naj bodo tako dolge, da segajo od tal do pazduhe. Obleka mora biti topla, vendar ne pretalna, da te ne ovira pri raznih gibih, ki pridejo v poštev pri smučanju.

Kako se naj vadi začetnik? Najprej začni po ravnem. Poišči si ravno smučišče, stopi na smučí, jih dobro pritrdi na čevlje, vzemi v roki palice in začni s hojo po ravnem. To prav za prav ne sme biti hoja, pač pa drsenje. Smučk ne smeš dvigovati od tal, pač pa jih po snegu potiskati naprej.

Obrat na desno stran

Oglej si prvo sliko! Tu vidiš korak z desno naprej, leva pa je zadržana. Smučar je nagnjen naprej, kolena ima upognjena in mehka, z rokami pa si pomaga. Ko podrsa z desno nogo naprej, zamahne tudi z levo nogo naprej, palico porine v sneg in se po malem odriva. Takoj v začetku se navadi

smučati na ozko, ker je to pravilno in lepo. Tudi palice ne smeš preveč široko zabadati v sneg, temveč tik ob smučini.

Če hočeš, da boš postal dober smučar, moraš veliko hoditi, moraš več ur vaditi hojo in jo vsak dan ponavljati. Hoja po ravnem je abeceda smučanja. Precej časa potrebuješ, da se navadiš na »dolga stopala« in da se počutiš na njih dobro. Ob južnem vremenu ti bo postala hoja na smučeh morda težavna in okorna, ker se bo lepil sneg na deske. To ti naj bo opomin, da moraš smučí impregnirati z lanenim oljem in jih namazati z voskom ali s posebno smučko mažo.

Že pri prvih sto ali več korakih hoje po ravnem ti bo prišlo na misel, da ne boš korakal vedno v isto smer, da se bo treba tudi obrniti. Poglej svoje dolge smučí in premisli, kako bi se najspretnje obrnil. Če se hočeš obrniti v levo stran, tedaj prestopi z levo smučko v levo tako, da sta peti smučk skupaj, lopatici pa narazen. Smučki tvorita pri tem veliko črko V. Prikluči za tem desno smučko, prestopi spet z levo v stran in ponavljaj to tako dolgo, da se boš obrnil v zeleno smer. Tudi to obračanje moraš vaditi na obeh straneh. Poglej na tla in opazil boš, da si napravil s smučini v snegu sliko lepe zvezde.

Kako pa se boš obračal na strmini? S prestopanjem ne bo nič, ker bi takoj zdrsel, čim bi obrnil smučko proti strmini. Naučiti se moraš še eno vrsto obračanja, ki ti ga bom prav na kratko razložil. Postavi se na ravno mesto, smučí skupaj, palice pa zabodi v sneg. Zamahni z desno nogo naprej (glej 2. sliko) tako močno, da se navpična smučka zabode s peto v sneg. Zatem se pomalem obrni na desno, prestavi desno palico zadaj na drugo stran leve smučke, desno smučko pa položi previdno na sneg vzporedno z levo. Razume se, da je obrnjena sedaj desna smučka v

Hoja v serpentinah navzgor

nasprotno smer. Sedaj se nasloni na desno palico, previdno dvigni levo smučko in jo prikluči k desni. Tako si napravil obrat na desno stran, ki ti bo pri vzponu v serpentinah vedno prav prišel. Tega obrata se navadiš dobro na obeh straneh.

Vem, da te ne mika le hoja po ravnem in obračanje. Komaj čakaš, da bi začel s smukom, da bi se navadil prijetnega letenja po strmini, pri katerem se prvi sneg za teboj, tistega smuka, ki pomeni za vsakega smučarja največji užitek. Najprej moraš znati hoditi navkreber in šele potem se boš spuščal navzdol! Izberi si smučišče, ki se komaj vidno dviga. Poskusi s hojo navzgor, vendar ne naravnost v strmino, temveč poševno (glej sliko 3.). Nagni se naprej, korakaj previdno, pomagaj si s palicami in precej trdno postavljalj smučí v sneg. Ko si prehodil 20 do 30 m, napravi obrat na desno in korakaj zopet naprej. Tako se boš navadil hoje v serpentinah (hoditi na ovinke

ali cik-cak) in seznanil se boš z najpogostejšim načinom hoje navkreber.

Sedaj pride na vrsto »smuke«, to je vožnja navzdol. Poišči spet strmino, ki je prav blaga in le 5 do 10 m dolga. Počasi stopaj z ravnega proti strmini in bodi pripravljen na to, da ti bo vsak čas spodrsnilo in da boš prestal svoj smučarski »krst«, ki bo končal najbrž s piko. Še ne veš, kaj je pika? To je zaslina zavora ali po domače povedano padeč, s katerim se boš pri prvih smučkih kaj hitro seznanil. Poskusi še enkrat. Glej, da ne boš držal smučí preveč na široko in zelo pazi, da ostaneta palici zadaj. Kakor vidiš na

Drža telesa pri hitrem in počasnem smuku

4. sliki, morajo biti kolena upognjena. Zgoraj vidiš dobrega smučarja, ki je močno nagnjen naprej in ima precej skraćena kolena, ker smuča po večji strmini. V začetku naj te zanima spodnji, ki se spušča bolj po blagem smučišču. Še enkrat si ga oglej: nogi drži skupaj, peti sta na smučeh, kolena je lahko potisnil naprej, ves je nagnjen naprej in se drži prožno. Največji sovražnik dobrega smučanja je krčevito držanje telesa. Tudi pokončno ali navpično držanje je napačno; pri smučanju navzdol se moraš vedno nagniti naprej. S palicami si nikar ne pomagaj. Tudi roki morata biti sproščeni, v komoljih malo upognjeni in rahlo razširjeni. Tako je najlažje loviti ravnovesje. Palice drži tako, da ostaneta vedno zadaj. Pri nagibu telesa pazi, da ne boš dvigal pete. Stopala morajo vselej počivati na smučeh.

Dejal boš, »dovolj teorije! Poskusi torej še enkrat in še desetkrat. Postopoma izbiraj daljše smuke in tudi bolj strme. Ne smučaj samo naravnost dol, temveč tudi poševno. Pomni, da mora biti pri poševnem smuku vselej tista smučka spredaj, ki je bližja strmini. Imenuje se krmarica. Tudi pri smuku naravnost potisni vselej eno nogo za pol čevlja naprej. Tako boš stabilnejši. Kdaj pa kdaj si oglej svojo smučino. Če je široka, bodo ljudje rekli, da smučaš kot zavtohusc, kar seveda ni lepo. Potrudi se že prve dni, da bo smučina ožja.

Iz dneva v dan se vadi, da bi postal v smuku varnejši in stabilnejši. Za vajo smučaj zdaj v visokem, zdaj v nizkem prežanju in poskusi tudi z zbijanjem telesa gor in dol med smukom. Ko si se odvadil padati, si postavi novo nalogo: ob smučini zabodij v sneg vejico in jo skušaj med smukom pobrati. O tem, kako se učiš smučskih lokov in prav posebej o kristijaniji, pa prihodnjič. Veliko sreče i smuki!
D. U.

Božično razočaranje

Jamnik Pavle je kmečki fant, gimnazijski osmošolec, ki kot inštruktor pomaga Jevševarjevemu Berteljnu pri učenju in dobiva zato hrano. Bertelj je tretješolec in se bolj s težavo uči. Več veselja ima do praktičnih predmetov, za jezike in za slovnico prav malo. Pavle mora veliko potrpeti. Ze davno bi odložil inštrukcijo, če ga ne bi pri Jevševarjevih nekaj zadrževalo. Vselej, kadar zaklene zledenelo sobo, zatlači roke v žep in stopi na vlažno ulico, vzdihne ob misli, da se bo moral spet eno uro zaman mučiti. Pa kljub temu si mora vselej priznati, da komaj čaka tistega trenutka, ko bo spet odrinil majhno, skrito kljuko in stopil v temno predsobo, kamor se že sliši veseli smeh Jevševarjevih deklet, glasno vpitje obeh fantov, vmes pa tu in tam odločna, nekoliko nervozna beseda gospoda Jevševarja, ki hodi od najmlajšega Milana do starejšega Berteljnega, od Berteljna do najstarejše Mici, od Mici preko Pepce in Marjanca k najbolj živi in neugnani Lidiji, pa se mu nobeden ne zdi pripraven, da bi nanj stresel svojo vsakdanjo jezičico, ker se mu eden bolj dopade od drugega; končno se sprijazni z mislijo, da je treba potrpeti, da se vrne soproga, gospa Minka.

Nocoj je odrinil kljuko še nekam bolj nestrpno kakor navadno. Bil je večer pred zadnjim dnem v šoli. Jutri se bodo začele božične počitnice. Domov ne bo šel, ker nima denarja za dolgo pot. Tukaj pa tudi ne mara ostati, če ga ne bodo izrecno pridržali. Tega si zelo želi. Več dan je mislil samo na to. V duhu si že predstavlja božični večer sredi prijazne Jevševarjeve družine, pod varstvom skrbne, ljubeznive gospe Minke, ki neutrudno hodi od kuhinje do stanovanjskih sob, od tukaj spet nazaj v kuhinjo, pospravlja, prenaša, urejuje, svetuje, razsoja spore med dekletimi in strahuje Berteljna, ki se v svoji prešernosti tu pa tam spozabi in nabije mlajšega Milana. Kako lepo bi bilo, preživeti božični večer v tej družini, kakor domač med domačimi, kot brat med brati!

V predsobi razgraja Milan.

»Gospod Jamnik, ali boste na božični večer pri nas?« ga sprašuje mali porednež.

Pavle je v zadregi in ne ve, kaj bi odgovoril. Vraja sobe se odpro in veseli Lidijin smeh ga pozdravi.

»Življenje vpije Lidija, ko ga zagleda.

Marjanca se krega z Berteljnom zaradi drsalk. Mici igra na klavir, Pepca sedi negibno in hladnokrvno pri oknu kot vaška svetnica ter zdaj zdaj nekaj zagodrnja.

Milan sitnari naprej in sprašuje Pavleta, ali bo ostal za božični večer pri njih.

»Seveda, kaj še sprašuješ, sitnobač! ga poudi vstran Lidija.

»Imenitno!« vpije Mici. »Naredili bomo zbor in peli štiriglasno. Lidija, ti boš pela so-

pran, jaz alt, gospod Jamnik bo basist, Stanko pa tenor.«

Stanko je bil namreč Micin zaročenec. Pavle je srečen. Torej bo preživel božič v krogu prijazne družine in ne bo prezebal doma na stanovanju ob kupu šolskih knjig.

Vsi so bili dobre volje, le Pepca pri oknu je godrnjala nekaj nerazumljivega.

V sobo je stopil gospod Jevševar in naredil red. Bertelj je pospravil knjige, odšel v sosednjo sobo ter se pripravljaj na spraševanje. Tudi Marjanca je vzela slovensko čitanko in šla v kuhinjo učiti se pesmice. Za njo je tekel Milan in jo na vso moč nečesa prosil. V sobi so ostali gospod Jevševar, obe starejši hčerki in osmošolec Jamnik.

Lidija je navdušeno pripovedovala o svoji službi, ki jo je pred kratkim dobila. V kemični tovarni ima dobro plačano mesto uradnice. Delo ni težko, in tudi družbo ima.

»Kakšna pa je ta družba?« sprašuje Jamnik Lidijo.

»Ni bogve kaj. Lahko celo rečem, da je slaba.«

»Pa se ne bojite, da bi se od nje ne nalezli kaj slabega?« jo je na pol resno, na pol šaljivo opomnil.

»O ne!« je naglo zatrdila. »Jaz poznam življenje in se nimam kaj bati...«

Oče se je ob teh besedah zjezil in rekel Lidiji, naj bo tiho, Jamnik pa se je dvomeče nasmehnul:

»Ne vem, če ga poznate... Rekel bi, da ga ne.«

»Ni res!« je protestirala Lidija. Prišla je gospa Minka in razlila s svojim nastopom po sobi ono tiho, notranje občuteno srečo, ki jo more dati svoji družini le ljubeča in skrbna mati.

Lidija ni vedela, kaj bi počela od razporenosti. Nataknila si je na glavo Jamnikov klobuk, se pogledala v zrcalo in zavpila:

»Poglej, mama, kako mi pristojil!«

»Pa res! Veste, gospod Jamnik, vi imate prav take oči kot naša Lidija, samo da so vaše lepše.«

Jamnik je zardel do ušes in ni vedel, kaj bi rekel. Mici je pripovedovala najnovejše o Puharjevi Rozki in se na vso moč zgražala nad njenim vedenjem, dočim jo je Lidija prav vneto zagovarjala, samo zato, da ne bi pogovor zastal, če bi ji potrdila.

Tako je tekel pogovor naprej, dokler ga ni Milan spet kje pokronal, kar je gospod Jevševar komaj čakal, da je stresel nanj svojo jezičico, ker pri dekletih ni našel polnega razumevanja.

In tako je tekel pogovor naprej, motil ga je le tu in tam Milan. Tiha sreča je vladala nad družino. Ljubeče materine oči so ji dajale njeno vsebino, slonela je na preizkušenih in delavnih ramenih očeta.

Jamnik je zavidal otroke, ki uživajo lepo družinsko srečo. Mislil je pri tem nase. Le redkokdaj ima priliko, da je sam deležen družinske domačnosti v rojstni kmečki hiši. Zato je vesel, če se je more naučiti vsaj drugje, vsaj pri Jevševarjevih, in se pri tem spominjati na one srečne čase, ko je tudi on kot otrok pod domačo streho skakal iz kota v kot pod skrbnim in ljubečim nadzorstvom materinih oči.

Kakor da bi uganila njegove misli, je gospa Minka vprašala:

»Saj boste čez počitnice tukaj ostali, kajne, gospod Jamnik? Veselilo nas bo, če boste preživeli božični večer v naši družini.«

»Bom ostal, gospa. In če vam ni neprijetno, se bom vašemu vabilu odzval.«

Milan je zavrisnil od zadovoljstva, kar je imelo za posledico, da ga je oče napodil v kuhinjo, češ da se ne zna vesti v družbi olikanih ljudi. Lidija pa je porabila to priliko in zopet napeljala pogovor na svojo službo, o kateri je

vedela povedati toliko in toliko zanimivih stvari.

Tisti večer je Pavle Jamnik šel domov s prijetnim razpoloženjem človeka, ki ima kljub vsemu vendarle neko zatišje, kamor se umika ob najhujšem. Stanoval je izven mesta ob vznožju Golovca. Pot je bila precej dolga in blatna. Pihati je začel južni veter in kvariti belo pobarvano sliko narave. Mokrota, ki jo je pri Jevševarjevih pregнал iz raztrganih čevljev, mu je zopet silila skozi in mu povzročala neprijeten občutek. »Srečen, kdor ima suhe noge!« si je mislil in čofotal po blatu. Končno so mu misli obvisle na božičnem večeru, ki ga bo preživel pri Jevševarjevih.

Naslednjega dne je prišel h kosilu kakor po navadi. Po kosilu stopi k njemu gospod Jevševar z dvema zavitkoma v roki. Jamnik zavuden pogleda.

»Gospod Jamnik, vzemite to skromno darilce! To je za vas (tu mu izroči zavitek, v katerem je bila nova kravata), te sladkarije pa boste dali vašim nečakom, ko boste prišli domov.«

V Jamniku se je nekaj zrušilo. Zastrmel je v Jevševarja. Torej so se premislili in se ga hočejo znebiti! Takoj nato pa se je znašel, prisiljeno prijazno zahvalil in spravil darila. Njegove sanje so bile z enim samim sunkom pokopane.

Še isto uro je stopil k znancu in ga prosil na posodo denarja za vožnjo. »Neumen sem, ker se vitkam tja, kamor ne spadam!« je premišljeval na vlaku. »Kmečki fant ne spada v gosposko hišo.«

Ob grenki misli, da je bil v svojih najglobljih čustvih izdan in izrinjen, je utrujen zaspal. Zbudil se je že blizu domače postaje. Blizina doma ga je osvežila in uravnovesila. Tu je bil spet svoj med svojimi, na domači zemlji. Te se bo oklenil. Zemlja ga ne bo izrinila. Zemlja ga ne bo izdala.

Pavle Jamnik še poučuje pri Jevševarju, toda ostal je samosvoji in se posvetil zemlji, iz katere je izšel in ki ga kljub spet z nepremagljivo silo. — Tu je našel svojo družinsko srečo.

Betlehemski zvon vabi.

Betlehemski zvon vabi

Ob betlehemskem vodnjaku.

Se nekaj ur in ubrani glasovi betlehemskega zvona se bodo razlegali nad gosto strnjenimi hišicami starodavnega Davidovega mesta in preko samotnih pastirskih poljan pod mestom. Slovesno bodo oznanjali rojstvo Kristusa, Zveličarja sveta.

Tisoči in tisoči bodo od blizu prisluškovali milim glasovom betlehemskih zvonov; milijonom, ki ne bodo tako srečni, bodo na sv. večer radiovalovi prinašali svečane zvoke teh zvonov preko širnih morij in zasneženih gorskih vrhov v tople zakurjene domove ter jim budili spomin na sveto-nočne dogodke.

Tako rade hite o božiču naše misli v Betlehem, rojstno mesto Gospodovo, rojstno mesto krščanske vere in omike.

Kdor hoče obiskati Betlehem, potuje iz Jeruzalema proti jugu. Peš doseže mesto v dveh urah, z avtom v petnajstih minutah.

Pokrajina med Jeruzalemom in Betlehemom je ena najbolj slikovitih v Palestini. Pot vodi od Jafskih vrat naprej mimo globokega Sultanovega ribnika, v majhno, prijazno Hinamsko dolino. Na levi mogočno kraljujejo razvaline Herodovega gradu in prijazni Sionski grič z veličastno cerkvijo Marijine smrti. Iz Hinamske doline, ki jo v sv. pismu predstavljajo kot podobo pekla, se cesta polagoma dviga. Nekaj časa pozdravljajo potnika še razkošne vile bogatih Jeruzalemcianov, kmalu pa postane svet pust. Ob cesti rastejo p-

samezne oljke, smokve, mandeljni; takoimenovani felahi obdelujejo borne njivice, ki so ograjene s kupi kamenja.

Kjer doseže cesta najvišjo točko, nekako sredi poto, je starodavni studenec sv. Treh kraljev, nekoliko naprej trdnjavi podoben grški samostan Mar Elias. Za samostanom se odpre nepopisno lep razgled na Betlehem in okolico. Na dveh položnih gričih so razgrnjene svetlobele hiše; tesno se pritiskajo druga ob drugo, pod njimi pa so nakopičene umetno zgrajene terase, posajene z oljkami, smokvami in vinsko trto.

Na najvišji točki stoji častitljiva cerkev Kristusovega rojstva. Zgrajena je nad votlino, v ka-

teri je pred 19 stoletji božja Mati povila nebeško Dete in ga položila v jasli.

Sestnajst stoletij je šlo mimo te cerkve in burne čase je že doživela, a še stoji in dan za dnem sprejema vase pobožne romarje, ki prihajajo iz najoddaljenejših krajev sveta.

Cerkev Kristusovega rojstva in skromna votlina pod njo sta pozorišče ganljivih slovesnosti, ki se vsako leto na praznik Kristusovega rojstva vrše v Betlehemu in ki privabijo tja ogromne množice vernikov.

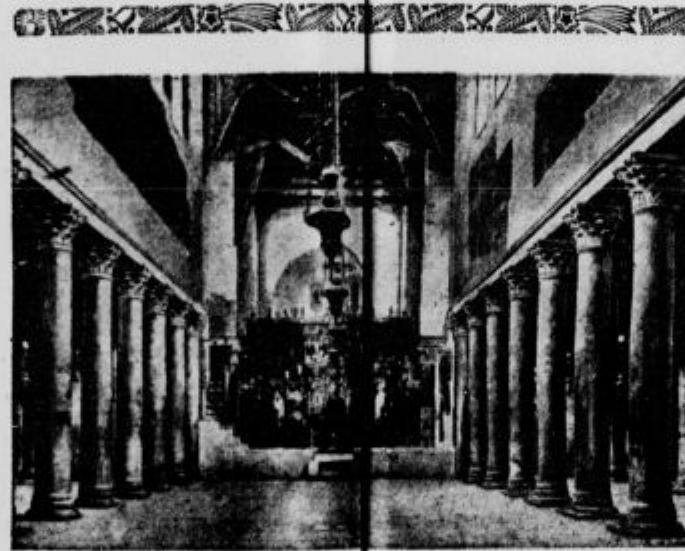
Sveti večer in Betlehem! Prvega ni brez drugega in drugega ne brez prvega. Srca in duše vseh kristjanov se srečavajo v duhu na sveti večer v Betlehemu pri Božjem Detetu.

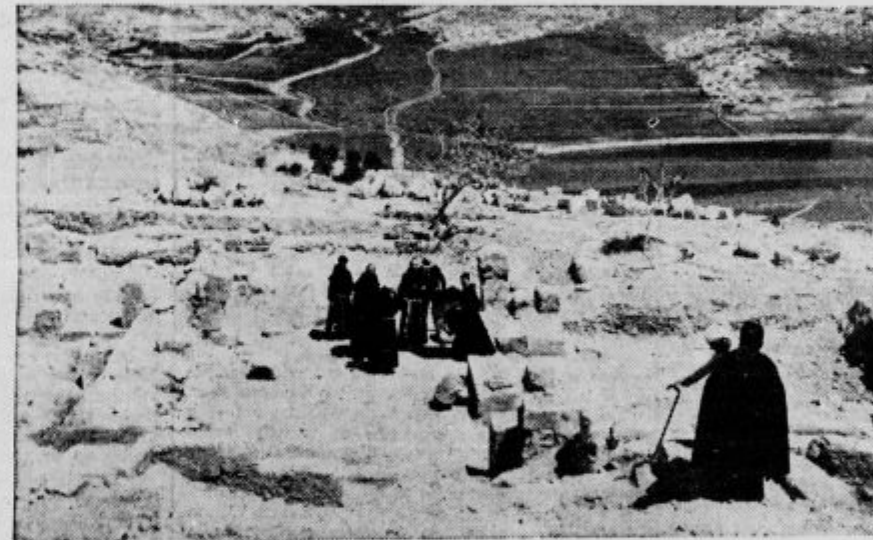
Prizor iz betlehemske ulice.

Pred cerkvijo Kristusovega rojstva v Betlehemu.

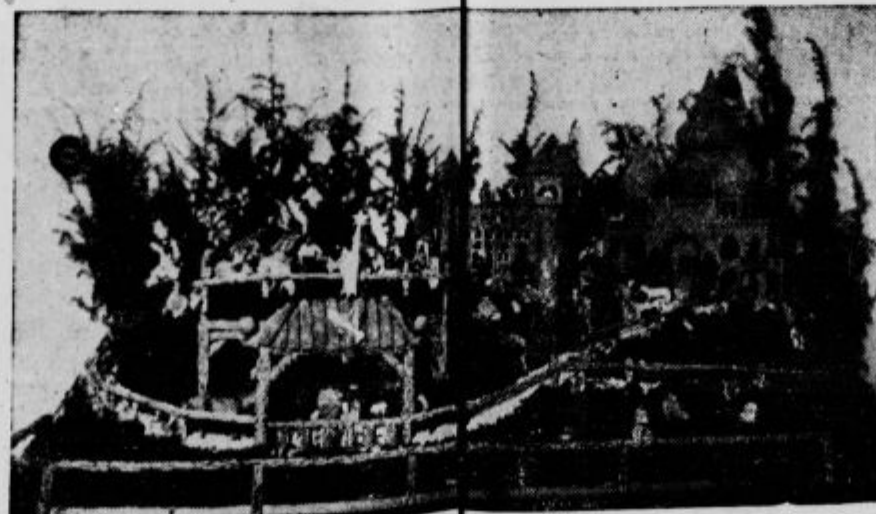
Notranjost cerkve Kristusovega rojstva.

Pastirske polje pri Betlehemu z razvalinami samostana.

Palestinsko pristanišče Jafa.

Jaslice kmečkega fantja Srna iz Depale vasi.

Palestinska pokrajina.

Povest s kavčastih planit.
Episla M. De Carnoa.

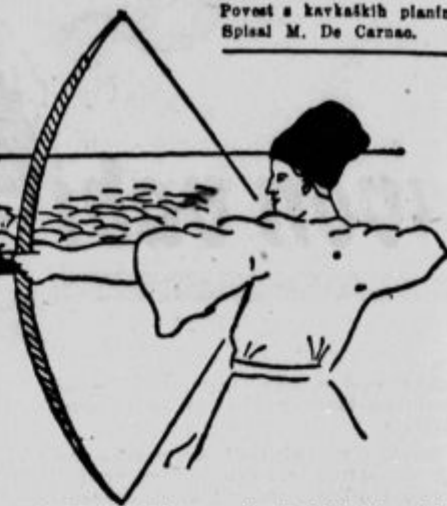
Hvala vam za pojasnilo, Slivar. Če bom potreboval še kakšnega pojasnila, vas bom že poklical. Za sedaj lahko greste.

Janko je bil silno presenečen nad tem, kako je Slivar znal opravičevati svoje poznanje otoka.

ko si vanjo vstopila ti... Valja ni hotela niti slišati tvojega imena... zadnje dni... na koncu pa...

»Na koncu... je prestrašeno vzkliknila Nadgih. »Kje je torej?«

SREBRNA OPANKA

in mu tiho dejal:

»Nekoliko pozneje je deček stekel k zdravniku »Govoriti moram z vami, gospod doktor. Povabite v svojo kabino gospoda graščaka in kapitana, nato pa me pokličite. Izmišlite si kakršen koli vzrok. Strašne stvari vam moram povedati.«

Ko je Janko zbranim povedal, kar je slišal na krovu, so bili vsi silno presenečeni.

Naj se zgodi karkoli, Nadgih ne more več odlašati!.. Previdno je pritisnila za kljuko in počasi odprla vrata. V sobi je bilo skoraj temno, le blede lunini žarki so padali na Valjino posteljo.

K sreči Našje ni bilo videti nikjer. Nadgih se je previdno približala postelji in odgrnila zavoso.

»Valja!.. Moja Valja... Oh!«

Deklica se je začudena umaknila. Postelja je bila prazna.

S tresočo roko je prižgala žveplenko in pogledala okrog sebe. Postelja, kakor tudi vsa soba je bila v popolnem redu. Vse je bilo tako skrbno pospravljeno, kakor da bi tukaj že dalj časa nihče ne stanoval.

Deklici se je v bolestih stisnilo srce. Valja je torej odpotovala!... Kdaj?... in zakaj?... Zakaj je niso obvestili? Ali pa... Deklica si ni

previdno je zaprla vrata, upala dokončati svoje misli. Odsšla je v sosednjo sobo, kjer je navadno spala Našja. Tudi ta je bila prazna in v najlepšem redu.

Mrzel pot jo je polil in začela je trepetati po vsem telesu... Kaj so pomenili oni koraki, katere je slišala pred nekaj dnevi? In ona čudna tišina, ki je nato sledila in ki jo je navdajala s strahom?...

Vrnila se je v svojo sobo in legla na posteljo... Ali bo sploh še mogla spati?... Strašne misli se ji začele vzbujati. Kljub vsemu prizadevanju se jih ni mogla izbežiti. Groza jo je prevzela tako da je trepetala, kakob da bi imela mrzlico. Stisnila se je pod odejo in se trudila, da bi odpodila od sebe grozni privid. Valja leži na svoji postelji, pokrita s cvetlicami. Njen obraz je voščeno bel, oči zaprte. Videti je kakor da bi spala, toda iz tega spanja se ne zbudi nikoli več!...

»Valja... draga Valja!... Odsšla si, ne da bi se spravila z menoj. Huda si bila name in jaz nisem mogla k tebi, da bi se opravičila, da bi ti vse pojasnila!...«

Zaman se je trudila, da bi zaspala... Zdaniilo se je že, ko je še vedno ležala z od groze široko odprtimi očmi. Bila je smrtno blede. Ko se je že popolnoma zdanilo, je za hip zadremala. Nenadoma po se na hodniku zaslišali koraki. Deklica se je hipoma prebudila in pogledala proti vratom, ki so se počasi odprla. Vstopila je Našja in se približala dekličini postelji.

Nadgih je planila pokoncu. Končno bo le izvedela, kaj se je zgodilo!

»Našja, kaj se je vendar zgodilo z Valjo?« je vprašala okoraj brez sape.

Zamorka jo je divje pogledala in dejala z rezkim glasom:

»Zgodilo se je to, kar se je moralo zgoditi... in po tvoji krivdi!«

»Kaj hočeš s tem?... Kje je Valja... Kaj se je zgodilo z njo?... Hočem jo videti!«

»Nikoli več ne boš videla Valje... Nikoli več... Razumeš?... Nesreča se je naselila v to hišo,«

Našja je okrenila glavo in si pokrila oči z roko. Nato pa se je zopet sklonila k deklici in ji dejala:

»Ali torej še nisi razumela?... Valja spi tam doli pod cipresami!...«

Nadgih je vzkliknila in si pokrila obraz z rokami.

»Zakaj mi nisi povedala, da Valja umira?... Čemu si me zaklenila v sobo?... Zakaj mi nisi pustila, da bi se od nje poslovila?... Zakaj?... Nikakor ne morem razumeti... Povej mi vendar zakaj vse to?«

»Ničesar več ti nimam pojasnjevati. Ti ne pripadaš več tej hiši.«

»Ne pripadam več tej hiši? Last Valjine matere sem in še danes bom šla k njej v Terapijo, ji je deklica odvrnila z vso odločnostjo.

»Ne bo te sprejela. Ze več dni pred smrtjo je Valja hotela iznebiti se te... Ti ji nisi znala biti dovolj vdana, zato je našla drugo družabnico.«

»Kaj vendar govoriš?... Kaj sem zagrešila?... Kaj hočejo storiti z menoj?...« je vsa preplašena vzkliknila deklica in pograbila zamorko za kriko, medtem ko se je ta pripravljala do odide.

»Fima, Valjina mati, te je hotela obdržati v svoji službi, toda po tem, kar se je sedaj zgodilo, je to nemogoče. Ze samo tvoja navzočnost bi ji obnavljala bolečino... Saj si iste starosti, kakor njena hčerka... Sklenila je, da te noče več videti... Sklenjeno je bilo, da te prodajo... Prodana boš... Si razumela?«

Zadnje besede je Našja izgovorila s prav posebnim poučarkom.

Nadgih je vztrepotala in se zravnila v svoji nočni obleki.

»Prodana?« je vzkliknila polna groze. »Ne, saj to ni mogoče!«

Našja se je zasmejela na ves glas.

»Zakaj pa ne? Ali misliš, da si kakšna kraljičica?... Ali morda zato, ker je na Kavkazu knez vsakdo, ki ima deset ovac?...« Skomizgnila je z rameni in nadaljevala: »Vedi, da si tukaj samo sužnja in na razpolago svojim gospodarjem, prav tako kakor jaz ali katera druga. Nihče te ne bo mogel odvzeti fistmci, ki te bo kupil.«

»Toda komu me hočejo prodati, kakor kakšno blago?« je vprašala deklica tresoč se od groze in od gneva.

»Komu?... Kako si radovedna!... Kdaj je še kdo vprašal za njeno mnenje?... Ali bi rada izbirala?...«

Nadgih se je približala zamorki.

»Lažeš!... Hočeš me samo preplašiti. Nemogoče je, da bi Valjini starši storili kaj takega. Preveč so dobri... Povedali bi mi bili... Neresnco govoriš.«

»Kakor hočeš. Ti pa ni treba verjeti.«

»Vem da mi hočeš škodovati. Sovražič me že od vsega početka, odkar sem prišla v to hišo. Rada bi me pogubila. Hudobna si!...«

Zamorka pa je vsa divja pograbila deklico za ramena in jo stresla.

»Kača!« je vpila in jo divje gledala. »Videla boš, če res lažem... Prav kmalu boš spoznala, če sem te skušala prevariti.«

V divjem besu je začela pretepati ubogo deklico. Našja jo je po obrazu s pestmi, dokler se ta ni zgrudila k njenim nogam.

»Kakor je resnično, da sem te pretepla, tako resnično boš izgubila iz te hiše, nesramnica!«

Še enkrat je brcnila na tleh ležečo deklico, nato pa je odsšla iz sobe, zaklenivši za seboj vrata.

Zvečer je Marika zopet prinesla deklici večerjo. Našja jo je mirno sedečo na tleh. V rokah je imela neko knjigo.

»Marika,« ji je dejala deklica, »ali se morem zanesti nate, da ponesiš neko moje pismo, ne da bi Našja o tem kaj izvedela?«

»Kam hočeš, da ga odnesem? V Stambul ali v Pero?«

»Ne. Pač pa bi te prosila, če bi hotela oddati neko pismo Selimu, ki odhaja vsak dan v Terapijo. Rada bi, da bi ga izročil gospoj Fatmi... Če mi narediš to uslugo in boš znala o tem molčati, bo to tvoje plačilo.«

Pri teh besedah si je Nadgih snela z roke dragoceno zapestnico in jo pokazala Mariki.

»Ali sprejmeš moje ponudbo?«

Grkninjo so se od pohlepa zasvetile oči. Za tak dar se pač izplača molčati! Nasmehnila se je deklici in dejala:

»Selim bo jutri zjutraj odnesel tvoje pismo v Terapijo in nihče ne bo o tem ničesar izvedel... Ali si ga že pripravila?«

»Nisem ga še napisala do konca. Izročim ti ga jutri zjutraj, ko mi prineseš zajtrk... Sedaj vem, kakšna nagrada te čaka... Pazi, da o tem nihče ne izve.«

Marika se je zopet nasmehnila in pogledala zapestnico na dekličini roki.

»Lahko mi zaupaš,« je dejala kratko.

Odsšla je in zaklenila vrata za seboj. Deklica je sedaj zopet vzela knjigo in začela pisati na list, katerega je prej skrila vanjo.

Ves čas, odkar je bila ujetnica krute zamorke, je deklica mislila na to, da bi pisala Valjini materi, ki je bila z njo vedno tako dobra. Sedaj ko je od zamorke slišala, da jo hočejo prodati kakor žival in ker se ji je zdelo, da mora to biti delo hudobne zamorke, je sklenila pisati čimprej v Terapijo ter prositi gospo Fatmo usmiljenja in pomoči. Prepričan je bila, da dobra gospa nikoli ni mislila na to, da bi jo prodala.

Večerja je stala na mizi še nedotaknjena, deklici se ni ljubilo jesti. Bila je blede in čutila je hude bolečine v glavi. Ni mogla več nadaljevati s psmom in zato je sedla k mizi in začela nekoliko jesti. Toda nobena jed ji ni šla v slast. Le žejna jo je tako silno mučila! Zato si je nalila čaja in izpraznila skodelico v dušku. Čaj jo je poživil in začela se je sprehajati po sobi. V duši ji je vstajalo novo upanje. Sedla je zopet na blazino in nadaljevala s pisanjem. Toda postajal je vedno bolj utrujena in zaspana. Komaj je še držala svinčnik v roki... In poleg tega jo je mučila še žejna. Vstala je in si zopet nalila čaja. Izpraznila je posodo do zadnje kapljice.

(Nadaljevanje prih.)

Čudež sončne svetlobe

Ne samo človek, ne samo žival, vsa živa bitja dihaajo, tudi rastline. Ko govorimo o dihanju, mislimo navadno na ono dviganje in upadanje prsi, ki ga opažamo pri človeku, ko prihaja zrak v ključa in odhaja iz njih.

Toda nižje živali in rastline nimajo niti prsi niti pljuč. Vendar pa kljub temu dihaajo. To gibanje prsi je le zunanji pojav, ki pa nikakor ni nujen. Dihanje se more vršiti tudi na drug način, čeprav bolj počasni.

V čem torej obstaja dihanje?

Vsa živa bitja, od najmanjše alge na dnu morja pa do človeka, potrebujejo za življenje kisik, katerega morejo dobivati iz zraka ali iz vode. Bitja, ki žive na zemlji in v zraku, dobivajo kisik iz zraka, živali in rastline pa, ki bivajo v vodi, ga dobivajo iz vode.

Dihanje je torej dejanje, ki sestoji iz dveh delov. Prvi del je v tem, da živa bitja vskavajo kisik iz zraka. Toda v čem obstoji drugi del tega dejanja?

Naravno se nam zdi, da kisik mora prodrati v enega izmed delov telesa in da se tukaj nekaj izvrši. Kisik nato zopet izide iz telesa. In to je drugi del dihanja. Toda sedaj kisik ni več sam. V telesu se združi z ogljikom, ki je v vseh snoveh, s katerimi se živa bitja hranijo, in tvori ogljikov dvokis.

Tudi rastline dihaajo tako. Vskavajo kisik in izdihavajo ogljikov dvokis. Toda mnogo bolj počasi in v manjši meri kakor na primer živali ali človek.

Toda če vsa živa bitja na zemlji vdihavajo kisik in izdihavajo ogljikov dvokis, bi kisika moralo že zdavnaj zmanjkati. Mesto njega pa bi povsod bilo toliko ogljikovega dvokisa, da bi vsako življenje bilo onemogočeno. Ogljik in kisik se torej morata razdružiti, kajti oba sta za življenje neobhodno potrebna.

Toda kako?

Ce bi rastline vdihavale ogljikov dvokis, bi prenehale živeti kakor človek, ki bi umrl v prostoru, napolnjenem s tem plinom. Toda rastline potrebujejo ta plin, da iz njega pridobivajo ogljik, ki jim služi kot hrana.

Zelena barva posameznih delov rastlin izhaja od posebne tvarine, ki se imenuje klorofil. Ta tvarina, ki se tvori v rastlini pod vplivom sončnih žarkov, ima posebno lastnost, to namreč, da prav tako pod vplivom sonca razdeli ogljikov dvokis, katerega rastlina vskava, v kisik in ogljik. Prvega rastlina zopet izloči in ga tako morejo vsa živa bitja zopet vdihavati. Z ogljikom pa se hrani.

Klorofil je vedno isti, pa naj bo rastlina kakršna koli, toda ta snov sama ne more opravljati prevajne naloge, o kateri smo govorili. Brez sonca bi ne mogla opravljati svoje naloge in brez sonca bi je sploh ne bilo.

Brez sonca bi na zemlji sploh ne bilo življenja. Vsa živa bitja so odvisna drugo od drugega in bi ne mogla obstajati, če ne bi pomagala drug drugemu. Vsa živa bitja skupaj pa so odvisna od čudežne sončne moči. Najbolj čudovito dejstvo pa je to, da bi nam brez klorofila tudi sončna moč in svetloba nič ne mogla koristiti.

Sončna svetloba torej proizvaja klorofil v rastlinah in s pomočjo te hrani rastline in vsa ostala živa bitja. Saj se živali hranijo z rastlinami, človek pa z rastlinami in živalmi.

Ceprav je klorofil tako neobhodno potreben za ohranitev življenja na svetu, bi brez sončne svetlobe bila brez pomena, ker je le sredstvo, s pomočjo katerega sončna svetloba proizvaja življenje na zemlji.

Klorofil je, kakor smo že rekli, v vseh zelenih delih rastline, toda največ ga je v listih. Da more vsa ta snov priti v dotiko s sončno svetlobo, prav zato so listi rastlin navadno tanki, da imajo čim večjo površino. Tudi je več to snovi na zgornji strani listov, zato so zgoraj navadno bolj temni, na spodnji strani pa bolj blede. Če bi listi imeli kakšno drugo obliko, če bi bili na primer okrogli kakor krogla, bi velik del kloro-

fila ne mogel priti v stik s svetlobo in bi ne mogel vršiti svoje naloge.

Sicer pa bi klorofila v notranjosti okroglega lista sploh ne bilo, ker se more tvoriti le pod vplivom sonca.

Zanimivo je opazovati, kako se listi rastlin obračajo proti soncu, kako se rastlina nagne na stran, odkoder prihaja svetloba in kako obledi in izhira, če sončni žarki ne morejo do nje. Iz zgoraj navedenega so ti pojavi popolnoma razumljivi.

Kakor že rečeno, potrebujejo rastline za svojo hrano ogljik. Tudi ostala živa bitja ga potrebujejo. Dobivajo pa ga v rastlinski hrani ali pa od živali, ki se hranijo z rastlinami. Rastline same pa ga dobivajo naravnost iz zraka, ali bolje iz ogljikovega dvokisa, katerega izdihavajo rastline same, živali in ljudje.

S pomočjo svetlobe in klorofila se ogljikov dvokis, ki ga rastlina vskava, razdeli v kisik in ogljik. Ker je za to torej potrebna tudi sončna svetloba, se ta delitev more vršiti samo podnevi.

Rastline dihaajo čez dan in ponoči, to se pravi, da vdihavajo kisik in izdihavajo ogljikov dvokis. Toda njihovo dihanje je zelo počasno in zato porabijo zelo malo kisika. Za hrano pa potrebujejo mnogo več ogljikovega dvokisa, kakor pa ga same izdihavajo, zato uporabljajo onega, ki ga izdihavajo druga živa bitja.

Na ta način rastline na dvojen način koristijo ostalim živim bitjem. Najprej s tem, da vskavajo ogljikov dvokis, ki bi jim onemogočil življenje in obenem proizvajajo kisik, ki je tem bitjem neobhodno potreben za obstoj. Druga naloga pa je ta, da omogočajo drugim živim bitjem dobavo ogljika, ki je tudi za njihovo življenje nujno potreben in ki ga ta bitja ne morejo dobavljati naravnost iz ogljikovega dvokisa, katerega izdihavajo.

Za pridobivanje ogljika iz ogljikovega dvokisa je sodobnosti uspelo, da se more posluževati sončne svetlobe in moči. Toda ta proizvodnja more biti le zelo omejena v primerjavi z ono, ki se vrši v naravi. Kakšne ogromne številke bi dobili, če bi skušali izračunati vsaj približno, koliko kisika porabijo vsi ljudje na svetu v eni uri, v enem dnevu. Koliko pa ga porabijo živali in vse rastline! In ves ta kisik proizvajajo rastline iz ogljikovega dvokisa pod vplivom sončne energije. Kako ogromno količino energije daje sonce že samo za to presnavljanje in koliko je izžareva za druge namene! Nič čudnega ni, da so poganski narodi molili sonce. Čeprav ga niso poznali tako natančno, kot ga poznamo danes, so vendar vedeli, da je izvor vsega življenja na zemlji.

Ce proučujemo posamezne človeške izume, moremo ugotoviti, da so le več ali manj posrečen posnetek stvari ali pojavov, ki jih moremo izslediti v naravi. Toda naravni pojavi zdajeka prekašajo vse človeške izume po svoji obsežnosti.

Koliko čudovitih pojavov v eni sami majhni rastlinici! Na drugi strani pa kako ogromna energija v soncu. In če že pomislimo, da zvezde, ki jih vidimo migljati v jasni poletni noči na nebu, niso majhne pikice, kakor jih vidi naše oko, pač pa ogromna sonca, ki se komaj morejo primerjati z našim soncem, ali se človek ne zdi tako neznamen sam sebi in vsa človeška znanost tako malenkostna in ničevna?

Naznanilo

Vsem gospodom župnikom sporočamo, da smo ponatisnili »Družinsko knjižico«, ki je prav, da jo ima vsaka družina. Naročila sprejema knjigarna Družbe sv. Mohorja v Ljubljani na Miklošičevi cesti 19. Posamezen izvod velja 2.50 lire.

Dopisi

Vrhnika. Naš vodovod v lahko spet v polnem obsegu dajal vodo odjemalcem. S prelaganjem vodovodnih cevi bodo že v kratkem končali.

Sodinja vas pri Semiču. Posestniški sin Albin Golobič je iz gozda vozil drva. Po nesreči je padel pod voz in pri tem dobil hude ranjanje poškodbe.

Cerkneca. Pokopali smo Antona Škerija p. ž. Trebčevnega očeta. — Polnočnica bo pri nas ob 6 popoldne. — Hribovec so v dolino pripeljali precej drv in jih prav dobro prodali.

Metlika. Delo na novi cesti Dražiči—Repca se nadaljuje in je sedaj cesta že odprta za promet od spotovca pod vasjo Dražiči do vasi. Čez potok građe nov most. Urejšajo tudi Metličino in je pri tem zaposlenih precej delavcev. — Ono nedeljo je bil občni zbor Vinarske in kletarske zadruge. Odplačan je ves dolg. Zadruga ima lepo klet, velik premišni inventar. Od svojih članov ni samo kupovala grozdja in vina, ampak jim je tudi okrepila umetna gnojila in galico. — Vsak dan vozijo vino iz gorice. Cena portugalke se giblje od 6 do 6.50 lir, belo je po 4.50 do 5.50, navadna črnina 4 do 5 lir za liter.

Gradec na Dolenjskem. Z vso silo je konj uderil v treh 24 letnega hlapca Jurija Reberška. S hudimi notranjimi poškodbami se je moral nesrečnež zateči v novomeško bolnišnico.

Dolenja vas pri Vinici. Kočarski sin 39 letni Peter Milavec je spodsrlni na poledenelih tleh in tako nesrečno padel na sekiro, ki jo je nesel s seboj, da si je hudo poškodoval roko ter je moral iskati pomoči v bolnišnici.

Zunovec pri Novem mestu. Posestnikov sin Mihael Zunič je v gozdu podiral drevje. Pri tem se je zrušilo na 34 letnega fanta podžagano drevo in ga pokopalo pod seboj. Ima močno poškodovano hrbtenico in noge.

Toplice. V kandjiški bolnišnici je umrl vsem znani in priljubljeni France Henigman. Kljub dolgoletni bolezni, ki je rahljala njegovo zdravje, je bil vedno vesel in tudi vse vesele vloge pri igrah v prosvetni dvorani in on igral; celo v zadnjih dneh življenja si je želel, da bi še kdaj nastopil na odru. Pogreba se je udeležilo zastopstvo FO. Dekleta in fantje so zbrali za več sv. maš namesto venca na grob. Pokojniku naj sveti večna luč, mi ga pa ohranimo v lepem spominu.

Sv. Gregor. Vabilu k zadostilnim pobožnostim se je naše ljudstvo odzvalo v polnem številu. — Ono sredo okrog 8 zvečer je prišla dobro oborožena družba v daleč okrog znano in ugledno gostilno in trgovino Oblak ter z orožjem ustrahovala vso družino ter tako rekoč izropala vso gostilno, obleko in razna živila, namenjena za prehrano tukajšnjega prebivalstva. Vse sočustvuje z težko prizadetimi in prestrašenimi Oblakovimi. Kakor je slišati, so neznanim storilecem že na sledu. — Na praznik sv. Stefana bomo uprizorili Vombergarjevo dramo »Vrnitev«. — »Slovenec koleदार je prišel; dobite ga pri zastopniku.

Čušperk pri Grosupljem. Dne 12. decembra je odšel h Gospodu po večno plačilo Jakob Viderman, železniški uslužbenec v pokouju. Naj počiva v miru, domače pa tolaži Bog!

Zužemberk. Dramatski odsek v Zužemberku priredi na praznik sv. Stefana v dvorani Prosvetnega društva ob 4 popoldne igro »Cvrček za pečjo«. Ker je čisti dobiček namenjen v dobrodelne namene, bomo napolnili dvorano do zadnjega kotička. — Vsi oni, ki so naročili »Slovenec koleदार pri našem poverjeniku, naj zdaj fudi koleदार pri njem dvignejo.

Stara vas dolenja pri St. Jerneju. Pred 200 leti so našo podružnico cerkev lično popravili in razširili gg. oo. jezuiti iz Pleterjev (zdaj je tam kartuzija) ter jo posvetili sv. Frančišku Ksaveriju, apostolu vzhodnih narodov, azijskih Indijcev, Kitajcev in Japoncev. Letos smo v cerkvi ravno za god soseskinega priprošnjaka obhajali spravno devetdnevnic v čast božjemu Sreč, ki je bila zelo številno obiskana — zlasti tudi od strani moških fantov. — Ljudstvo pa časti v tej cerkvi že več stoletij sv. Stefana — kot patrona konjerejcev. Tudi letos bo na Stefanovo (28. dec.) ob 11 sv. opravilo, s katerim bo združen blagoslov za konje! Prijazno vabimo k slovesnosti vsenike od blizu in daleč! — Naši vaški fantje so kot običajno tudi letos priredili Miklavžev večer. Pa sv. Miklavž je bil to pot nenavadno mogočen. Času primerno je pri izpravevanju zahteval od odraslih znanje kar vseh vprašanih in odgovorov iz katoliškega katekizma, in bogato razdvanega se je izkazoval zlasti do siromašnih otrok. 82

PRAVLJICA O TREH SMREKAH

Iz nebes je priplaval angel na zemljo; od glave do nog je bil zavrt v srebrno tančico, ki ga je zakrivala človeškim očem. Pa je prihrumel veter in mu je iztrgal bleščečo tančico, se poigral nekaj časa z njo in jo potem odnesel čez hribe in doline. Angel je razprostrl svoja krila in je odhitel za njim. Veter pa je bil hitrejši in je sfrtalo nagajivo s tančico zdaj tu zdaj tam, a ga angel ni mogel dohiteti in je končno izgubil vsako sled za njim. Ves žalosten se je angel vsedel na vrh visoke gore in bridko jokal. Ko je čez nekaj časa dvignil pogled, je v dalji zagledal srebrno svetlikanje in

je odhitel v ono smer. Na pobočju gore je višela tančica. Veter jo je sicer še trgal, da bi jo odnesel, a tri smreke, dve veliki in ena mala, so jo držale s svojimi iglami in mu niso pustile.

Tedaj je angel zaklical: »Kako naj se vam zahvalim? Vsaki izmed vas hočem izpolniti željo. Le hitro si kaj želite.«

Prva smreka je zaklicala, ne da bi dolgo premišljala: »Velika hočem biti, močna in pa vitka, da me bodo vsi zavidali; iz dežele v deželo bi rada hodila in prinašala ljudem zaklade bogastva iz vseh delov sveta.«

»Bodi ti,« je rekel angel.

»In ti?« se je obrnil k drugi smreki.

»Pamet in razum vladata svet. Hočem biti boudeljena na človeški sreči, njihove skrivnosti želim vedeti. Kar človeka veseli in žalostit, vse bi rada znala.«

»Bodi ti,« reče angel.

Globoko se je nato sklonil k mali smrečici, jo pobožal po drobnih vejicah in jo vprašati, vse bi rada znala.«

»Rada bi spoznala ljubezen ljudi, o kateri toliko pripovedujejo in prepevajo najlepšo, najčistejšo in najplemenitejšo ljubezen, ki jo Bog vsadi v človeško srce, ono ljubezen, o kateri pravijo, da nikoli ne neha.«

»Bodi ti,« odgovori angel. Potem razpne svojo tančico, da se kakor srebrna megla dvigne nad dolino in zakliče: »Bodite pripravljene, da odidete v svet in poskusite svojo srečo.«

Ko je zginila megla, ni bilo angela nikjer več. Toda nekaj čudovitega se je zgodilo. Na mestu one smreke, ki si je želela velikost in moč, je stalo kakor zvonik visoko drevo. Poleg njega, a komaj do njegove sredine, se je dvigala druga smreka. Le tretja smrečica je ostala majhna in neznatna kakor prej in zaničljivo sta jo gledali tovarišici ob svojih nogah. Z zasmehom sta ji klicali: »Glej, neumnica, tvoja skromnost te pošilja prosjačit po svetu. Kdo pač živi od ljubezni? Le pametnemu in pogumnemu leži svet pred nogami!«

Nekega dne so prišli ljudje, posekali so najvišjo smreko, ji obsekali veje ter njeno deblo položili na voz.

Odpejli so ga v veliko mesto, ki je ležalo na obali morja, tam so jo postavili kot jambor

na veliko ladjo, ki se je vozila čez morje v vse dele sveta. Res, kakor kralj je stala smreka na ladji in je gledala ljudi, ki so mrgoleli kakor mravljinici po krovu. In kadar so se napela jadra in je pisana zastava: fiftotala okoli nje, tedaj se je smreka ozrla po morju, rekoč: »Kolikor daleč vidim, ni nihče tako velik kot jaz.« In na tihem je blagorovala svojo pamet in je mislila z obžalovanjem na svoji tovarišici, ki sta zaradi skromnejših želj ostali v gozdu.

Pa tudi druga smreka je kmalu prišla do izpolnitve svoje želje. Kot visok drog za telegraf je stala poleg železniškega tira prav blizu glavnega mesta in je imela vse, kar si je želela. Dan in noč so prihala poročila, dobra in slaba, z vzhoda in zahoda, s severa in juga. Kar je svet zanimalo, kar je bilo veselje in žalost vseh narodov sveta, kar je posameznega človeka veselilo ali žalostilo, vse ji je prišlo na uho in je odhitelo zopet dalje iz dežele v deželo. Spopetka je bila vesela in srečna. Kmalu pa so jo začele dolgočasiti vse te skrbi in žalosti vseh ljudi, ki so ji vsak dan in vsako uro brnele na uho. Večkrat ji je bilo kaj čudno in velikokrat si je želela, da bi stala zopet na svojem nekdanjem mestu v lepi zeleni obleki sredi sirnega gozda, dočim je tu tako zgodaj ostarela, osivela in oslabela. Vedno manj zadovoljna je bila in je večkrat v svoji nezadovoljnosti mrmrala, včasih celo tako zelo, da so lastavice, ki so se zbirale na žicah, v strahu odletele. Tudi otroci so prihajali in so pritisnili radovedno uho nanjo in se spraševali: »Kaj pa pravi?« A smreka je neprestano mrmrala: »Samo znanje in spoznanje še ne osreči.« Toda otroci niso razumeli, kaj misli. Od časa do časa je zabrnelo smreki na uho tudi oznanilo o tovarišici, ki je z dragocenimi zakladi oblačena iz tujih krajev prihajala s svojo ladjo v domača pristanišča. Takrat jo je večkrat stresla jeza in nevoščljivost. Tedaj je nekaj počilo v njej in njene sosede so si namigavale, kako stara je že postala, da je že začela pokati ter so ji prerokovale slab konec.

Pa tudi ponosni jambor na ladji se je že davno prenasitil veselja in trpljenja. Kadar je ladjo gnal vihar po divjem morju in je smrti že gledala v oči, tedaj se je smreka polna hrepenjenja spomnila svoje mladosti, ko je še s svojimi koreninami trdno stala na domači zemlji. Večkrat je govorila sama s seboj: »Bog ve, če si ni mali pritlikavec, ki sva ga midve zasmehovali, izbral najboljši del od vseh treh. Angel ga je gotovo že davno pozabil in morebiti še danes stoji na sončnem hribu, kjer mu cveto pisane cvetlice in mu drobne ptičice pojo svoje pesmi.«

In res je bilo tako. Mala smrečica je še vedno rasla na nekdanjem prostoru. Poletje je že davno minilo in jesen je vso okolico odejala v pisane barve. Zima pa jo je zavila v debel sneg. Četudi se je čutila vso zapuščenost

in pozabljeno, vendar je živila veselo in zadovoljno na svojem domačem kraju.

Proti božiču pa se je nekega dne pripeljal velik voz, ki je bil ves naložen z večjimi in manjšimi smrekami. Starejši mož je vlekla ta voz in lovec je hodil ob njegovi strani. Ta je rekel staremu možu: »Če že hočete imeti nekaj po vrhu, pa si odsekajte ono malo smrečico.«

Starec je odsekal drevesce in ga vrgel na voz. Bilo pa je to zadnje drevesce iz tega gozda in je tudi zadnje ostalo na trgu. Vsa druga so bila že davno okrašana in so že gorele svetlice na njih ter so gledala skozi razsvetljena okna na temno ulico.

»Nikogar ne bo več,« je rekel starec, ki je prodajal smreke in se je pripravljaj za odhod. Tedaj je zaslišal milo prošnjo: »Podarite mi vsaj vejico od tega, kar vam je ostalo. Tako uboga sem, vendar bi rada svojemu otroku pripravila veselje na sveti večer. Za svoj zadnji denar sem kupila svečico. Moj edini otrok je bil tako ljubezniv in dober, kakor božji angeli. Zdaj počiva na pokopališču, njegova dušica pa je v nebesih. Ko je tako dolge dneve in noči ležal bolan, sem mu pripovedovala o božiču in svetem večeru ter o dreveščku z lučicami. Tedaj so se mu zasvetile trudne oči in če bi danes mogla prinesiti na njegov grob smrečico in prižgati lučko, tedaj bi gotovo z nebes pogledal ves srečen k meni, kakor tedaj, ko sem mu pravila o božiču.«

»Vzemite to zadnje drevesce, nimam bolj šega,« ji je rekel starec. »Nič se vam ni treba zahvaljevati, kar hitro pojdite, vaša pot je dolga.«

In odhitela je z drevescem po praznih ulicah, na katere je sijala iz vseh hiš luč svetega večera.

Na pokopališču zunaj mesta si je morala utirati pot v visokem snegu. Na malem grobu je postavila drevesce, kolikor je pač mogla v zmrazeno zemljo, na vrh je pritrdila svečico in jo prižgala. Nato je molila in jokala, da so ji solze kapljale na zelene igle male smrečice. Prosil je Boga, naj bi vendar njen otrok prav v tem trenutku pogledal iz nebes in se razveselil nad njenim darom. V pričakovanju je dvignila oči k nebu in zdelo se ji je, kako da se ji otrok smehlja tam gori in ji maha z roko v pozdrav. Njeno srce je bilo polno tolažbe. Tedaj pa je lučica ugasnila in mati se je vrnila v svojo samotno sobico.

Ob istem času pa je na širnih nebeških poljanah zavriskal otročiček. Sam Bog Oče se je sklonil k njemu in ga vprašal, zakaj tako veselo vriska. Otročiček je povedal o lepem božičnem drevescu, ki mu ga je mati prinesla na grob.

Tedaj je pristopil angel, ki je nekoč trem smrekam izpolnil njihove želje in je povedal Bogu: »Gospod, to je ona smrečica, ki si je želela spoznati najčistejšo človeško ljubezen.«

In Bog je zaklical: »Večno naj živi, kakor ljubezen, ki nikoli ne mine.« Angel se je spustil z neba na samotno pokopališče ter je stopil k drevescu na grobu in ga vprašal: »Ali si zadovoljna, mala smrečica? Ali se je izpolnila tvoja želja in si srečna?«

Tedaj je odgovorila mala smrečica: »Da, smela sem spoznati najčistejšo ljubezen, ki gori v človeškem srcu, in zdaj lahko umrjem.«

Nadaljevanje na zadnji strani

Zenski svet..

Veselje mu je skalila

Pri Bregarjevih je bilo zelo živahno. Toda saj to ni nič čudnega, ker je božični večer že tu in je treba še marsikaj pripraviti. Letos pa se je treba še bolj potruditi, ker bodo imeli imenitnega gosta.

Bregarjev Tone je povabil svojega prijatelja, Komarjevega Viktorja, da pri njih preživi božični večer. Sicer ni navada, da bi hodili v posete na tako svet večer, toda Viktor je v svojem obširnem domu popolnoma sam. Očeta so mu pokopali že pred nekaj leti, letos o kresu pa mu je umrla tudi mati.

Bregarjeva mati ni bila prav nič nevoljna zaradi tega povabila, čeprav je prav zato imela več dela. Vedela je namreč, da se Komarjev Viktor in njena Metka rada gledata. V duhu je že videla svojo najstarejšo hčerko, kako gospodinji na premožni Komarjevi domačiji. Zato pa si še bolj prizadeva, da bi bilo v hiši in okoli nje vse snažno in lepo. Posebno pozornost pa mora posvetiti večerji.

Metka je že pregrnila mizo s snežnobelim prtom ter razvrstila krožnike in kozarce. Okrasila je mizo z malimi smrekovimi vejicami. Tudi jaslice so že postavljene.

Mali Jurček, ki je vse popoldne gledal brata Toneta, ki je pripravil jaslice, se je sedaj, ko je brat odšel po svojega prijatelja Viktorja, splazil v kuhinjo k materi.

»Kaj mi bo prinesel Jezušček?« jo je vprašal.
»Ne vem. Sladkorčke, igrače.«
»Kje pa Jezušček dobi vse darove, ki jih nosi otrokom?«

»Prinese jih iz nebes.«
»Toda kdo izdeluje v nebesih igrače?«
»Angeli.«
»Kje pa angeli dobijo les in vse drugo, kar je potrebno za izdelovanje igrač?«
»Ne bodi siten, Jurček! Drugače ti Jezušček ne bo prinesel ničesar.«

In Jurček se je tibo spravljal k oknu in gledal proti oblačnemu nebu v nadi, da bo zagledal angele, o katerih mu je pripovedovala Metka, da spremljajo božje Dete na zemljo.

Gost je kmalu prišel in vsi so v veseljem razpoloženju sedli k mizi. Najbolj vesel pa je bil Jurček, ker mu je Komarjev Viktor prinesel kar celo škatljico čokoladnih bombonov, zaviti v zlat in srebrn papir.

Po večerji je mati prinesla potico ter celo skledo orehov in lešnikov.

»Tako dobre potice pa še nisem jedel,« je dejal Viktor, ko jo je pokusil.

»To pa je naredila naša Metka,« je pojasnjevala mati in pogledala hčerko, ki je zardela.

»Saj sploh ves dan ni prišla v kuhinjo,« je vzkliknil Jurček. »Mamica je vse sama naredila. Metka je pripravila samo mizo.«

Mati in sestra sta preveč resnicoljubnega Jurčka grdo pogledali.

Kljub temu neprijetnemu dogodku se je pogovor živahno razpletel. Zapeli so tudi več božičnih pesmi.

»Mamica, kdaj bo prišel Jezušček?« je vprašal Jurček, ki je postal že zaspan.

»Prišel bo, ko boš ti že spančkal.«

»Ali mi bo prinesel mnogo darov?«

»Kolikor si jih zaslužil.«

»Tudi jaz mu hočem nekaj darovati.«

Vzel je iz škatljice, katero mu je prinesel Komarjev Viktor tri najlepše čokoladne bombone in jih pokazal materi.

»Glej, ti bodo za Jezuščka!«

Kmalu nato so se oglasili zvonovi in vabili k polnočnici. Vsi so se začeli odpravljati v cerkev. Jurček pa naj bi šel spat. Saj je komaj še mogel držati odprte oči. Metka ga je odnesla v spalnico in rekla ostalim, naj le gredo naprej, da jih bo kmalu dohitela.

Jurček se je mirno pustil sleči in je neprestano vpraševal:

»Kaj mi bo prinesel Jezušček?«

Metka pa je bila nevoljna, ker jo je bratec spravljal v zadrego pred gostom. Tudi se ji je zelo mudilo, da bi ostale čimprej dohitela, zato je dejala nestrojno:

»Ah, kaj Jezušček! Darove prinašata oče in mati.«

Jurček je od začudenja odprl usta. Nato pa se je dvignil na postelji, prijel sestro za ramena in jo začel brčati s svojimi malimi nožicami.

»Ni res, ni res! Jezušček prinaša darove, Jezušček!«

Tako je ubogi malček branil resnico pred sestrično brezobzirnostjo. Metka se je zdržnila in takoj ji je bila žal nepremišljenih besed. Skušala je popraviti zlo.

»Saj sem se še šalila. Prav imaš. Darove prinaša Jezušček.«

Jurček pa se ni dal več prepričati. Ko je Metka odšla, je zlezel iz postelje, vzel sladkorčke, katere je pripravil za Jezuščka in jih pojedel.

Ko so se domači vrtili, je mirno spal. Toda usta je imel vsa umazana od čokolade in lička so bila še mokra od solz.

Utrinki

Kdor se v prepiru postavlja v ospredje, mora biti pripravljen na to, da bo tudi prvi tepen. Neiskrena ponižnost je slabša od prevzetnosti. Kjer ni zaupanja, tam manjka venco ljubezni najljepši cvet.

Kdor vsakemu zaupa, je nespameten, kdor pa ne zaupa nikomur, je še bolj.

Človek se nauči govoriti v prav kratkem času, molčati pa mnogokrat niti vse življenje.

Mnogo več potrpežljivosti je treba, da moreš prenehati lastno bolezen, kakor pa bolezen drugih. Kar ne delaš z ljubeznijo, delaš zaman.

»Tudi Cerkev nasprotuje mešanim zakonom.« Stopi h knjižni omari in vzame papežovo okrožnico o »Krščanskem zakonu:« »Neredko prehaja iz mešanega zakona na otroke žalosten odpad od vere, ali vsaj hitro padanje v versko malomarnost... Navadno se raztrga ali vsaj zrahlja srčna zveza, ako se v zadnjih in najvišjih rečeh, ki so človeku svete, to je v verskem nauku nazori in nagnjenja ne skladajo. Odotč nevarnost, da opeša ljubezen med zakonca, da se omaje tudi sreča in mir družinskega življenja...«

Štefki šine nov misel. »Zame je zakon neločljiv zakrament, Francu, ki je protestant, ni le pošten mož, ali bodi takrat se zgodi, da reketne ženske zmešajo najbolj resne moške.«

Domisli se svoje sestrične, Mire, ki se je poročila z drugovercem, še vedno srečno živi z možem, čeprav ima že otroke za šolo. Odoči se, da jo bo obiskala in jo prosila za svet.

Mira jo ljubeznivo sprejme. Na Štefko napravljata vtis vesele in srečne žene. Ko ji Štefka pojasni, zakaj je prišla, se Mira nenavadno zresni, rekoč: »Če se še moreš temu zakonu odreči, te prosim, stori!«

»Čemu?« vpraša Štefka osuplo, »ti si mi vendar živa priča, da je tudi mešan zakon lahko srečen, če ga skleneta dve tako značajni osebi, kakor sta vidva.«

»Štefka, najin zakon je le videz srečnega zakona. Nihče ne vidi trpljenja, ki se skriva za zatorom najine družinske sreče. Le Bog ve, da sem ljubemu miru žrtvovala pokoj svoje duše. Saj veš, da sem se civilno poročila. Mož ni hotel pristati na zahteve katoliške Cerkev, jaz pa se nisem marala poročiti v protestantski cerkvi.«

Doselej sva z možem molčala o verskih vprašanjih. Odkar pa hodijo otroci v šolo, je moj položaj še težji. Otroci ne poznajo obzirnosti. Ostro in brezobzirno brani vsak svoj nauk. Deklici so letos pripravljata na prvo sv. obhajilo. Njuni nedolžni srčici hrepenita po ljubemu Jezusu. Istočasno pa se sinček učil, da sta kruh in vino le podobi Jezusa in ne Njegovo telo in kri. Trepetam pred dnevom, ko me bosta hčerki vprašali, zakaj tudi očka in mama ne prejmeta svetega obhajila.

Štrašno je moje dušno trpljenje. Noč in dan me mori težka vest. Če me bo Večni Sodnik nekoč sodil, da sem vse to sama zakrivila, kako se bom opravičila? Zavedala sem se, da ne bom več član Cerkev, če se civilno poročim. Vso težo izobčenja že čutim na sebi. Tudi nesoglasje vedno bolj raste v družini.«

Štefki je bilo sree, ko je poslušala žalostno izpoved. »Ali res ni mogoče, da bi preprečila različno versko vzgojo otrok?«

Mira se bridko nasmešno: »Je, ali le ena možnost, če jim rečem, naj se za vero sploh ne menijo. V njihovih dušah bi kmalu poglala kal verske brezobzirnosti in posledice bi se pokazale. Otroci doraščajo, njihove življenjske moči, ki z njimi prihaja doba duhovnih kriz. Če bodo podvomili tudi o naravnih zakonih, s čim naj jim potrdim njihovo resnico, če sama tajim vero v Kristusovo Cerkev.«

Nekaj dni kasneje je Franc zopet obiskal Štefko. Kar naravnost ji je postavil veliko vprašanje, ki naj bi odločilo o njenem skupnem življenju.

Štefka mu ni odgovorila. »Zakaj mi niste povedali, da ste protestant?« ga je vprašala, »saj ste vedeli, da sem katoličanka.«

Mladi mož presenečen odgovori: »Čemu naj bi to omenjal, če se dve duši tako lepo ujemata kot najini.«

»Ali mi obljubite, da se bova poročila v kakoliški cerkvi?«

Franc odgovori resno in odločno: »Ne, Štefka, tega vam ne morem obljubiti. Ne zahtevam, da bi se poročila v moji cerkvi. Zadostuje beseda, ki si jo bova dala pred možem postav.«

Štefka se obrne proč. Po obrazu se ji udere solze, v grlu jo stisne bolečina. Kljub temu zbere vse moči in reče odločno: »Potem ne morem biti vaša žena!«

(Nadaljevanje prih.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Pesnik in pisatelj Fran Levstik

Najkrepkejša osebnost v letih po revoluciji leta 1948., ki jo more pokazati naša književnost, je Fran Levstik. Doma je bil iz Spodnjih Retij, ki leže pol ure od Velikih Lašč. Oče njegov je imel le osminko kmetije. Mladi Levstik je tri leta obiskoval velikolaško šolo in prišel leta 1842. v Ljubljano, kjer je po dovršeni normalni vstopil 1844 v gimnazijo. Čisto in bogato velikolaško govorico in veliko ljubezen do domačih krajev in ljudi je vzel Levstik s seboj v Ljubljano.

Na gimnaziji je najbolj napredoval v jezikih, v slovenščini pa je veljal vsem sošolcem kot najvišja avtoriteta. Kot četrto- in petošolec je objavil že prve pesmi v »Sloveniji«. Jezikoslovcu Metelku, ki ga je na višji gimnaziji učil slovenščine, je izročal dostikrat pesmi kot domače. Naloga. Pa tudi druge pesnitve so mu pomagale zorele; neprenehoma jih je pilil, predelaval in prepisoval iz zvezka v zvezek. Učil se je pri Prešernu in Vodniku ter pri slavnem nemškem pesniku Göttheju. Kot gojenec dijaškega zavoda »Alojzijeviski«, je uprizorjal v zavodu dramatične prizore, ki jih je sam napisal.

Gimnazijo je zapustil leta 1853., a mature ni napravil. Vstopil je v nemški viteški red, ki ga je postal jeseni 1854 na Moravsko v olomuški semenišče. Medtem je izšel v Ljubljani droben zvezek Levstikovih »Pesmi (1854).

Ker Levstik ni imel pravega poklica za duhovniški stan, je moral zapustiti v začetku 1855 semenišče. Obrnil se je najprej na Dunaj, kjer je poslušal (kot izreden slušatelj) Miklošičeva predavanja; mimogrede je mislil tudi na tehnični študij in se vpisal na tehniko, za kar tačas ni bilo treba zrelostnega izpita. Ko je pošla potnina, ki so mu jo dali v Olomucu za pot v domovino, se je preživljal za silo z nagrado za prevod slavite češke pesnitve »Kraljedvorski rokopis«, ki ga je založila in izdala Mohorjeva družba.

Napotal se je preko Gradca v domovino, kjer mu je znanec Aumann, pri katerem je nekaj časa stanoval, preskrbel službo domačega učitelja pri grofu Paeju na Turnu pri Sv. Križu. Preden je nastopil novo službo, je preživel počitnice doma v Retjah, kjer je občeval s kmečkim ljudstvom in študiral angleškega dramatika Shakespearea (Šekspirja), Göttheja, Prešerna in Vuka Karadžiča. Napisal je tudi šaljivo igro »Jantez«, ki se je z velikim uspehom uprizorila.

Jeseni leta 1855. je Levstik nastopil novo službo na Turnu, kjer je ostal dve šolski leti. Po smrti glavnega učenca, grofovega sina Viljema, se je preselil jeseni 1857 še s Paejevimi v Ljubljano, v začetku aprila 1858 pa mu je grof nenadoma odpovedal službo.

V tej svoji dobi domačega učiteljevanja je prineslo njegovo temeljito znanje domače govorice in zdrav umetniški čut plemenite sadove, tri znamenite spise: »Napake slovenskega pisanja«, »Martin Krpan z Vrha« in »Potovanje iz Litije do Čateža«.

V »Potovanju iz Litije do Čateža« ni Levstika zanimala pot sama, ampak življenje slovenskega ljudstva po teh vinorodnih krajih in njegov značaj; hkrati pa je razgrnil pred nami sliko slovenskih književnih razmer in kratek načrt, kako povzdigniti naše slovstvo, posebno na področju dramatike, romana in novele.

Vzporedno s »Popotovanjem«, ki je izhajalo v celovškem »Slovenskem glasniku«, je izdajal v »Novicah« temeljit spis »Napake slovenskega pisanja«, kjer je Levstik postavil zahtevo po strogi, a stvarni in pravični jezikovni in literarni kritiki. Julijski številki »Slovenskega glasnika« leta 1858. pa sta prinesli povest »Martin Krpan z Vrha«, nekako z kmetijske razmere preneseno pripovedko o Pegamu in Lambergerju.

Ti trije Levstikovi spisi so bili izrednega pomena za napredek slovenskega slovstva. V »Napakah« je pokazal pomanjkljivosti dosedanjega slovenskega slovstva, v »Popotovanju« je narisal načrt za pravo slovstveno delo med Slovenci, v »Krpanu« pa je sam dal zgled, kako se piše dobre, ljudstvu razumljive, a tudi umetniško popolne po-

vesti. »Krpan« pomeni vrh v vsej tedanji slovenski književnosti.

Aprila meseca leta 1861. je Levstik odšel v Trst kot čitalniški tajnik, a se tam ni mogel prav udomačiti. Baval se je zlasti s študijem jezikoslovja po Miklošičevih in Kopitarjevih razpravah. Iz Trsta je odšel v Ljubljano za urednika in skoraj edinega pisca političnega lista »Naprej«, ki ga je izdajal pesnik in narodni buditelj Miroslav Vilhar. Po ukinitvi »Napreja« je služboval nekaj časa pri »Matici Slovenski« kot tajnik. Zatem je prevzel urejevanje velikega Wolfovega slovensko-nemškega slovarja. V to dobo padejo tudi njegove najboljše pesmi, spesnjene v čast Franjii Kosijski iz Tacna pod Šmarno goro, katero je globoko in iskreno ljubil, a ni mogel zaradi težkih razmer z njo stopiti v zakon.

Ob »Napakah« pa se je zapletel v hude spore s tedanjimi slovenskimi političnimi prvaki. Ti spori so se ostrili in poglabljali tako, da ni bilo Levstiku več prestajati v Ljubljani. Odšel je leta 1870. na Dunaj, kjer je izdajal šaljivi satirični list »Pavliha«, kjer je smeh in bičal tedanje razmere doma. A ko je v svoji iskrenosti napadel tudi mlajše narodnjake, ki so dotedaj držali z njim, so padli skupno stari in mladi po »Pavlihi« z očitkom, da ga je podkupila vlada, da seje razdor med Slovenci. To je »Pavliho« uničilo.

Avgusta 1872 se je vrnil Levstik z Miklošičevo pomočjo v Ljubljano kot knjižničar licejske knjižnice. V politiki ni več nastopal, posvetil se je mladinskemu slovstvu. Napisal je Slovincem nekaj najlepših otroških pesmi.

Leta 1885. je Levstik hudo zbolel in živcih in je bil v nevarnosti, da mu otemni um. V hudih duševnih mukah je preživel zadnja leta, hodil je za vsemi ljubljanskimi procesijami glasno moleč rožni venec. 16. novembra 1887 je bogujvano umrl.

Levstik je bil prepričan narodnjak, odločen, neuklonljiv, ko je branil svoj narod. Bil je živ zgled za geslo:

Trd bodi, neizprosni, moč jeklen,
kadar braniš je časti in pravde
narodu in jeziku svojemu!

Slavko Ljubniški:

V sveti noči

*Cez razbičano, krvavo
zemljo noč svoj plašč razgrinja;
sveta noč, ki nas skrivenosti
tihe, radostno spominja:
ko spet v jaslih božje Dete
gledamo na trdi stami.
Knez miru, Vladar veseljstva
v revnem hlevčku je pred nami.*

*In ob jasli božja Mat,
tihe sreče vsa prevzeta
z Jožefom je pokleknila
in v molitvi roki sklepa.*

*Prva z vsam obudovanjem
sta častila Rešenika,
ki iz raja Ga privedla
je ljubav do nas velika.*

*Rajsko Dete! Daj, prikrajšaj
nam te težke, burne dneve;
kot pastirčki kdaj, naj skoraj
slišimo nebeške speve:
Bogu bodi čast in slava!
Ljudstvu zopet mir in sreča,
ki ljubezen medsebojna
naj utrdi ju, povečala!*

ZAKAJ PEČE KOPRIVA?

Ni človeka, ki bi koprive ne poznal in ni človeka, ki bi ne bil v svojem življenju prišel v stik s koprivo, saj je vprav kopriva ena izmed najbolj razširjenih rastlin, pa tudi ena izmed najbolj vztrajnih, tako da je prišla celo v pregovor, kot primera za neobčutljivega človeka. Pravimo namreč: »Kopriva ne pobeže, če hočemo reči, da se hudoobnemu človeku nič ne zgodi ali pa, da je kdo kljub boleznim krepak in močan.

Po svoji zunanosti je več rastlin podobnih koprivi, četudi nimajo z njo nič drugega skupnega kot zgolj zunanjo podobnost. Tako poznamo belo koprivo, mrtvo koprivo, šetraj, meto in druge. Nobena izmed teh nima tistih, za koprivo tako značilnih dlačic, ki povzročajo žgoč občutek na koži, če se jih dotaknemo.

Na spodnji strani je list koprive poraste z različnimi dlačicami. Največje so dlačice ožigalke, ki so pri dnu valjasto razširjene, imajo torej votel mehurček. Vse dlačice ali bolje ščetinice so votle in se končujejo spredaj v majhno kljukico. Ostale dlačice so nekatere srpasto ukrivljene, nimajo kljukice in ne mehurčka, druge so kratke in končujejo z okroglo glavico, so torej zlezaste dlačice, ki izločajo lepljivo snov. Izmed vseh nas najbolj zanimajo ščetinice, ki so prav za prav orodje, ki povzroča na koži zgoraj omenjeni občutek. Ogledimo si tako ščetinico pod drobnogledom.

Kot smo omenili, je sestavljena taka ščetinica iz treh delov: iz spodnjega mehurčka, v katerem vidimo pri mladi ščetinici živahno gibanje tako imenovane protoplazme, kar nam pove, da se vrši v tem delu silno živahno presnavljanje, dalje »rednji« votli del, ki je nekaka cevka in na koncu kljukico, ki je zelo krhka in se pri najmanjšem dotiku odlomi. Vsa stena ščetine je močno prepojena s kremenčevino, zato je krhka, najbolj pa je krhka pravkar omenjena kljukasta konica. Prav ta kljukica je zelo umno zgrajena. Končuje namreč s poševno sedečo glavico, pod katero je stanišča kožica zelo tenka in ima tudi manj kremenčevine nego ostali deli rastline. Če se dotakneš ščetinice, se glavica odlomi, in ščetinica pa nastane radi tega tenka ostrina, ki ima ob strani drobno cevko. Ta konica se vrine v kožo, v katero se izdeji žgoča tekočina.

Kaj pa je ta žgoča tekočina? Občutil si jo prav gotovo že v življenju, zato te zanima, kaj pravzaprav je. Voda, čista voda ni. Nekdaj so mislili, da je mravljična kislina, ker peče prav tako, kakor če te opikajo mravlje. Najnovejša raziskovanja so dokazala, da je v tej tekočini več snovi in sicer vinska kislina, maslena kislina, neki koprivni strup, ki ga dodobra že ne poznamo, a je najbrž precej soroden katjemu strupu. Znano je, da povzroči ta sok na koži mehurčke in dognano je tudi, da zadošča 1/10.000 miligrama tega soka, da povzroči take mehurčke.

Cemu pa služijo koprivi te ščetinice? Jih mar rabi, da se brani pred požrešnostjo živali? Res se zdi, da je tako, saj, kdor je imel enkrat opravka s koprivo, se je v prihodnje ogiblje. Tudi živina se je ogiblje, toda ne vemo, če zaradi ožigalk ali zaradi česa drugega. Kajti nikakor ne moremo reči, da je to, kar je nam škodljivo, škodljivo tudi živalim. Znano je tudi, da se nekatere živali kopriv prav nič ne boje, nasprotno, imajo jo za najljubšo hrano, kot n. pr. gosence koprivarja in polži. Dandanes so znanstveniki mnenja, da je ta sok pravzaprav nekaj, kar rastlina izloča kot nepotrebno in neuporabno ter služi le slučajno za obrambo.

Iz vročih krajev, zlasti iz Indije, poznamo nekaj bližnjih sorodnikov naše koprive. Njihov strup je veliko hujši kakor strup naše koprive. Moč strupa neke Laporteje, ki jo včasih srečavamo v cvetličnjakih, je tako silna, da se pojavijo po preteku dobre četrte ure znaki ohromitve na rokah in močno solzenje. Celo po nekaj tednih čuti človek pri umivanju zbodljaje, pa najsi ostane drobec ščetinice v koži ali pa kot posledica strupa. Zato pravijo tem rastlinam kaže med rastlinami. Pripovedujejo, da se nahajajo v Pamirskem vlivaju koprive, ki povzročijo smrt; bajka pravi, da varujejo vzhodje gor, na katerih prebivajo duhovi. To o duhovih je seveda bajka, ni pa bajka o koprivah, s katerimi so prišli ljudje že v dotik.

ZA NAŠE MLAJŠE

PRIREJENO PO STEVENSONU

Faklad na otoku

»Najrajši bi pognal v zrak ladjo z vsemi temi razbojniki,« je vzkliknil graščak.

Tudi doktor Kopač je bil silno ogorčen nad tem, da so jih roparji tako potegnili.

Kapitan pa je ostal miren in je izjavil:

»V teh okoliščinah nam ne preostane drugega, kot da se na zunaj kažemo, kot da bi za nič ne vedeli. Budno pa moramo paziti na vse, kar se godi okoli nas. Težka preizkušnja nas čaka. Toda zaenkrat ne moremo storiti še ničesar. Izvedeti moramo najprej, kateri izmed mornarjev so nam ostali zvesti.«

»Janko nam bo v tem oziru mogel največ pomagati,« je pristavil zdravnik. »Mornarji mu zapajo in zelo dobro zna opozovati.«

»Popolnoma v tvojih rokah smo,« je izjavil graščak, okrenivši se k dečku. »Naše življenje in uspeh našega potovanja je odyisen od tvoje bistroumnosti.«

Janko je kmalu ugotovil, da samo trije mornarji niso bili v zvezi z roparji. Z dečkom vred jih je torej bilo samo sedem proti devetnajstori razbojnikov.

XII.

Na otoku.

Ko je naslednje jutro Janko prišel na krov, se mu je otok zdel čisto drugačen, kot ga je videl v luninem svitu.

Temni gozdovi in goli vrhovi gričev, ki so se sedaj zelo jasno videli, so otoku dajali tako divji videz, da se je dečku ob pogledu nanj stisnilo srce in ga je v istem trenutku začel sovražiti.

Noben list se na njem ni zganil in povsod je vladala tišina. Slišalo se je le pljuskanje valov ob obalo.

Cim bolj so se bližali otoku, toliko bolj je prihajal do njih nek čudna smrad. Doktor Kopač je zavihal nos in dejal:

»Ne vem, če bomo našli zaklad, prepričan pa sem, da se bomo vsi nalezli mrzlice.«

Kakor hitro se je ladja vsidrila v zalivu, so mornarji postali silno predrzni. Zbirali so se na krovu v gružah in če jim je kapitan kaj zapovedal, so njegovo povelje izvršili z vidno nejevoljo in godrnjaje. Jasno je bilo, da se pripravljajo upor.

Kapitan je povabil k sebi v kabino zdravnika in graščaka na posvet.

»Gospodje!« jim je dejal, »če moštvo dam samo še en ukaz, se bo gotovo upro. Če pa bom

molčal, bodo prav kmalu — in Slivar prvi med njimi — razumeli, da nekaj sumim. Mislim, da bo najbolje, da moštvo dovolim, da se izkrea danes popoldne na otoku. Če se izkrea vsi, ostane ladja v naših rokah. Če se ne bi hotel izkreati nobeden izmed njih, tedaj nam ne preostane drugega, kot da se umakemo na sprednji del ladje in naj nam Bog pomaga!«

Ostala dva sta soglašala z njegovim načrtom. Graščak je obvestil svojega gozdarja in oba služabnika, katera je vzel s seboj na potovanje, o položaju in dal vsakemu nabit samokres. Kapitan je nato odšel na krov in dejal mornarjem, da lahko odidejo na otok, če hočejo. Nekoliko pred sončnim zahodom ji bo s topovskim strelom obvestil, da se morajo vrniti na krov.

Mornarji so menda mislili, da bodo naši zaklad čim se bodo izkrcali na otoku, kajti takoj so začeli veselo vriskati in kričati na vse grlo. Njihov krik je preplasil celo jalo ptic v gozdu na obali. Vreščec so se dvignile iznad dreves in letele preko zaliva.

Izmed devetnajstih zarotnikov jih je šest ostalo na krovu, trinajst pa jih je s Slivarjem sedlo v čoln in veselo odplulo k bregu. Tudi Janko se je zadnji trenutek odločil, da jim sledi. Spustil se je z zadnjega konca ladje v čoln, ki je pravkar nameraval kreniti proti bregu.

Slivar je za njim zagnal svojo bergalo...

Prvi je skočil na breg. Ne meneč se za Slivarja, ki ga je klicel, je stekel po obrežju in se čez nekaj časa znašel na veliki jasi, kjer je rastle le nekaj krivih dreves s svetlimi listi. Na koncu jase se je začelo pobožje enega izmed gričev.

Deček je z zanimanjem opazoval čudna drevesa in prelepe cvetlice, kakršnih do tedaj še ni videl.

Opazil je razne ptiče in metulje. Ko je šel mimo nekega grma, je zagledal veliko kačo, ki je zvrta v klobuč ležala na tleh.

Bila je kača klopotača. Dečku se niti sanjalo ni, da je ta kača človeku silno nevarna in je čisto mirno šel mimo nje.

Onkraj jase se je znova širil gozd in deček je stopil vanj. Naredil je komaj nekaj korakov. Je nenadoma zaslišal neke glasove.

Prestrašil se je in skril za bližnje drevo. Drčeval je sopo in poslušal.

Takoj je spoznal Slivarjev glas. Enonogi kuhar se je pripravil z enim izmed mornarjev z »Lustavice«, ki se ni hotel pridružiti upornikom. Mornarju je bilo ime Aljaž.

Dolgo sta se pripravala. Čez nekaj časa je Janko zaslišal strašen krik. Slivar je planil na svojega tovariša in ga umoril.

V istem hipu se je zaslišal nek drug glas. Janko je spoznal Toneta, ki se do sedaj tudi še ni pridružil upornikom.

Ob kriku ubogega Aljaža je Tone planil svojega skrivališa in stekel proti Slivarju.

»Zakaj si umoril Aljaža, razbojnik? Ali češ z menoj storiti isto? Ne bojim se te!«

Pri teh besedah se je okrenil in se hotel oddaljiti. Slivar pa je za njim zagnal svojo bergalo s takšno silo, da je mornar zadet v hrbet omahnil na tla. Slivar pa je planil nanj in ga zabodel v prsa.

Janko je vse to videl iz svojega skrivališa. Strašni dogodek ga je tako pretresel, da se je onesvestil.

Ko se je zopet zavedel, je njega prva misel bila, da se mora čimprej vrniti na ladjo in obvestiti kapitana, da se je boj že pričel in da jim grozi velika nevarnost.

XIII.

Samotni prebivalec na otoku.

Ko je deček tekel skozi gozd, je nenadoma zagledal pred seboj neko čudno postavo, ki je bila bolj podobna opici ali medvedu kot pa človeku.

Ves presenečen je obstal. Čudno bitje pa se mu je približalo in iztegnilo roke proti njemu.

»Kdo ste?« je vprašal Janko.

»Moje ime je Blaž Grm,« je s trudnim glasom dejal prišlec. »Že tri leta nisem videl nobenega človeka.«

»Tri leta! Ali si torej brodolomec?«

»Ne, prijatelj. Pač pa sem kaznovan morski razbojnik. Pred tremi leti so me tukaj pustili moji tovariši. Ves čas sem se hranil z divjimi sadi in z mesom divjih koz. Živel sem kakor kakšna divja zver. In vendar sem silno bogat!«

»Bogat, praviš?«

»Da, bogat in še kako! Tudi ti boš postal bogat, če boš dober z menoj. Zahvaljeval se boš Bogu, da si me našel in da si prvi spregovoril z menoj.«

V kratkih besedah je povedal dečku, da je bil v družbi zloglasnega kapitana Flinta, ko je ta prišel na ta otok skrivati svoj zaklad.

Flint se je izkrcal na otoku obenem s šestimi izmed svojih mornarjev. Vrnil se je na ladjo šele čez teden dni, sam. Bil je smrtno bled in imel glavo povezano z modro ruto. Vseh šest mornarjev je ostalo na otoku. Pobil jih je in zakopal. Kako se mu je posrečilo samemu spraviti s sveta vseh šest, tega nikoli ni povedal in je ostalo uganika za vedno.

Na Flintovi ladji sta bila tudi Tone Bones in Slivar.

»Tone Bones?« je vzkliknil deček. »Toda saj to je kapitan, v čigar kovčku sem našel načrt otoka!«

Povedal je tudi neznanču, da je Slivar zaposlen kot kuhar na ladji, s katero je on sam dospel na otok.

»Če bi me dolgi Slivar zagledal,« je dejal Blaž Grm, »sem izgubljen. Smrtno me je sovražil in ni si moglo misliti bolj krutega in ničvrednega človeka, kot je ta.«

»Oh, o tem pa niti najmanj ne dvomim!« je vzkliknil Janko in vtrepetal. »Malo prej sem videl ra lastne oči, kako je umoril dva mornarja z naše ladje.«

»Kdo ste?« je vprašal Janko

In veselo so odpluli k bregu...

Na sveti večer

Bilo je na sveti večer. Pri Zagarjevih so že popoldne postavili jaslice v kotu. Ko se je zvečerilo, so pokadili in pokropili po vsej hiši po stari slovenski navadi in zdaj so se zbrali okoli jaslic.

Zunaj pa je divjala zima. Ostra burja je brila in debele snežinke so v kosmih padale na zmrazilo zemljo. V tem mrazu je stala pred Zagarjevo hišo drobna deklica in s hrepenenjem gledala skozi okno na srčno družinico. Vsa se je tresla od mraza in debele solze so ji tekale po bledem obrazu. Deklica je gledala in gledala skozi okno in mislila na lanski sveti večer, ko je bila tudi ona še doma pri mami in so skupaj z bratci in sestricami prav tako stali okoli jaslic in se veselili svetega večera. Letos pa je vse drugače. Mamo in bratce in sestrice so odpeljali v daljnje kraje, le ona je ostala v domači vasi, ker je prav takrat ni bilo doma, ko so njeni dragi odšli po svetu. Sama je ostala, tuji ljudje so jo sprejeli medse in čeprav še tako mlada, si je morala že sama skrbeti za vsakdanji kruh. Stara teta, pri kateri je služila za pastirico, ni poznala veselja in še nocoj, na sam sveti večer, je ostala čemerna in sitna. Zato je deklica odšla iz hiše, in je tavalala v snegu po vasi, dokler ni ostala pred Zagarjevo hišico. Kako rad bi tudi ona gledala razsvetljene jaslice in bi pela pred njimi svete pesmi. Saj je znala tako lepo peti.

Dolgo je stala Minka, tako je bilo deklici ime, pred razsvetljenim oknom. Ko pa so okno zagrnili, se ni mogla več premagovati. Plaho je potrkala na okno.

Znotraj so še vsi stali okoli jaslic. Tinček, najstarejši Zagarjev sinček, je ponosno kazal na lepega pastirja, ki ga je lani za svoje denarje kupil v mestu in govoril: »Moj je naj-

lepši! Takoj se je oglasil Nejče: »Tudi moj je prav tako lep, čeprav je samo lesen. Zato pa sem ga tudi sam izrezal«. Še Lučka je pokazala na angelčka, ki je plaval nad jaslicami in nosil v rokah trak z napisom: Slava Bogu v višavah! »Tudi moj angelček je najlepši.«

»Mama, ali si slišala?«

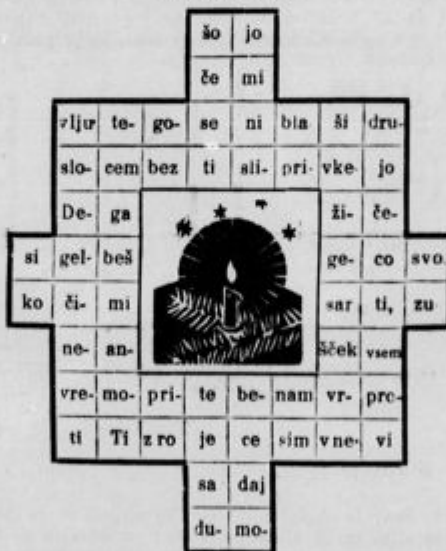
»Kaj pa?«

»Nekaj je potrkalo na okno. Kaj praviš, mama, ali straši?«

»Kaj še, norček neumni! Na sam sveti večer, da bi strašilo! Veter je bil, ki buta ob okno.«

(Nadaljevanje prih.)

Zlogovnica

Iz teh zlogov sestavi znano božično pesem!

Pred kom se mora vsakdo odkriti?
(Pred brivcem.)
Kdo je črn? (Dimnikar.)
Kdo je še bolj črn? — (Zamorec.)
Kdo je najbolj črn? — (Zamorec, ki je obenem dimnikar.)

Vesela abeceda

V krogu postavimo toliko stolov, kolikor je igralcev. Vsak stol zaznamujemo s črko A, B, C, D in tako dalje po vrsti. Iste črke napišemo na papirnati trak, ki ga nato igralci vlečejo. Vsak se vsede na stol, ki nosi njegovo črko. Nato začne A peti pesemco, ki se pričinja z A, B tako, ki se pričinja z B in tako dalje drug za drugim.

Kdor je prepočasn ali ne zna nobene pesmice, mora dati zastavek. Zastavki se rešujejo koncem igre.

ČEVLIAR IN FIŽOLČEK

Konec.

Drugo jutro se je Barbka pozno zbudila. Ozrla se je naokrog po sobi in si pomela oči: »Kaj neki to pomeni? Tako temačno je danes v sobi! Še si je mela oči, pa ni nič pomagalo. Njene lepe velike sobe ni bilo nikjer, tudi njene mehke postelje ne. Ležala je zopet na svoji stari, trdi postelji v majhni sobici, kjer so živeli, preden so postali bogati. Skočila je pokonci in se hotela obleči, toda tudi njenih svilenih oblek ni bilo nikoder. Le njene stare obnošene cunje so visele preko stola.

»Moj Bog, moj Bog!« je tarnala, se oblekla in odšla pred hišo. Milo se je zjokala. Njene palače ni bilo nikoder več, le stara hišica jo je zopet pozdravljala.

»Eh kaj,« je zmignila z rameni, »saj imam še mošnjo, si bom pa novo postavila.« Iskala jo je in iskala, toda mošnje ni bilo nikjer. Tudi prta ni mogla nikjer najti. »Joj, reva jaz,« je tarnala, »vse je proč, vsega je konec. Ko bi vsaj še fižolovka stala! Toda jaz, neumnica, sem jo včeraj posekala in nočni vihar jo je podrl. Ničesar več nimamo, berači smo.«

»Da,« je odgovoril čevljarček, »berači, ker si bila hudobna. Bog nas je kaznoval in to kazen smo zaslužili. Toda zdaj ne bom sam beračil, vsi pojdemo po svetu iskat dela

in kruha. Nekje ga bomo morda vendarle našli, če se nas bo Bog usmilil.«

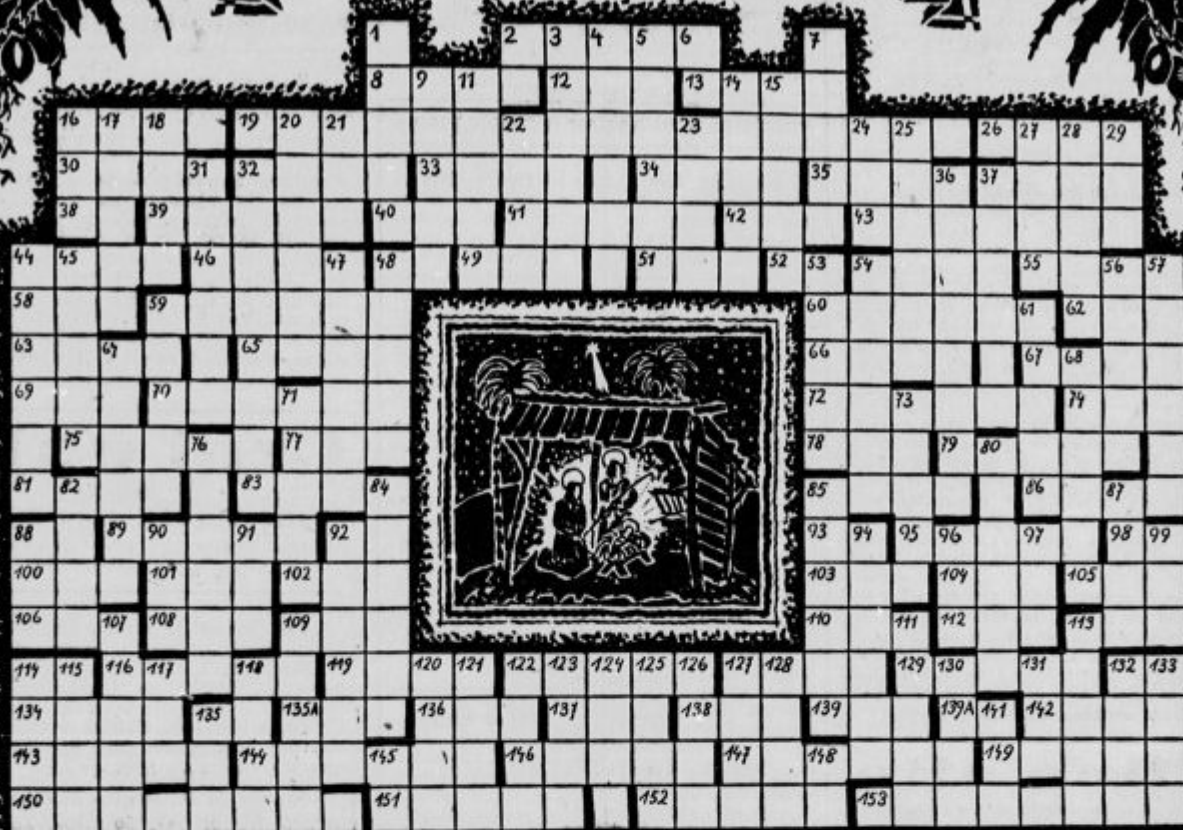
In stopil je v bližnji grm in odrezal sedem popotnih palic.

K. Hafner.

1ks3mon4 gd2j1p2 gn2c4 k3z3g1
čgl b1egč3dmp3k1 p3 h1pgn1 c1č3g1
p3c5f1n1 gjt3lmp1p2 j3gl4 j2p2
š th2žk4r h2v4z1r m5vn3 k3g2

Mesto številki vstavi samoglasnike, mesto soglasnikov druge soglasnike in dobiš kitico znane božične pesmi!

NAGRADNA KRŽANKA

Vodoravno: 2. Igra na karte. 8. Žensko krstno ime. 12. Reka v severni Italiji. 13. Zelenica v puščavi. 16. Okrajšano in olepšano žensko krstno ime. 19. Božična želja. 26. Del stanovanja. 30. Naslovna beseda prve knjige »Slovenčeve knjižnice«. 32. Mesto ob Azovskem morju. 33. Hribček v ljubljanski okolici. 34. Država v Aziji. 35. Kratica ljubljanske radijske postaje. 37. Moško krstno ime. 38. Pritrdilnica. 39. Stara votla mera. 40. Francoska beseda za duhovnika (fonetično). 41. Druga beseda za: motno. 42. Mesto v Dalmaciji. 43. Slovnčni izraz, ki ga rabimo pri sklanjavi. 44. Svetopisemska oseba. 46. Otok pri Benetkah. 48. Kazalni zaimek. 49. Bivši ruski vladar. 51. Marijina mati. 52. Kazalni zaimek. 54. Žensko krstno ime. 55. Srbsko žensko ime. 58. Grška črka. 59. Druga beseda za morda. 60. Vrsta olja. 62. Dolgoprstnež. 63. Del živalskega telesa (množina). 65. Mesto v Romuniji v bližini bolgarske meje. 66. Isto kot 34 vodoravno. 67. Lahen vetrič. 69. Vrsta zemlje. 70. Druga beseda za sončni zahod (2. sklon). 72. Kraj pod Šmarno goro. 74. Glavno mesto Italije. 75. Poljedelsko orodje. 77. Turški dostojanstvenik. 78. Judovski veliki duhovnik. 79. Gospodinja gre z njim na trg. 81. Rimski bog ljubezni. 83. Domača žival. 85. Sveti Trije kralji so jo darovali Jezusu. 86. Svetopisemska oseba. 88. Italijanska nota. 89. Druga beseda za breme. 92. Začetni črki krstnega imena in priimka slovenskega pesnika-duhovnika (1869—1910). 93. del voza. 95. Druga beseda za prisodobno. 98. Oblika glagola biti. 100. Tuje žensko krstno ime. 101. Drevesni plod. 102. Žensko krstno ime. 103. Največji pišč. 104. Isto kot pri 69. vodoravno. 105. Druga

beseda za strujo. 106. Italijanska beseda za: moj. 108. Žensko krstno ime. 109. Del rastline. 110. Finsko pristanišče. 112. Rastlina zitarica. 113. Pesnitev. 114. Kratica za športni klub. 116. Druga beseda za potno kapljo. 119. Plin, ki ga rabijo za izdelovanje žarnic. 122. Druga beseda za propeler pri letalu. 127. Moško krstno ime. 129. Otroška igrača, lutka. 132. Kratica za bivšo zvezo narodov. 134. Moško krstno ime. 135. Oblika glagola biti. 135 A. Nočni lokal. 136. Bolečina. 137. Moško krstno ime. 138. Soustanovitelj Rima. 139. Moško krstno ime. 139 A. Oblika osebnega zaimka. 142. Druga beseda za pocieni. 143. Jesensko seno. 144. Ameriško velemesto. 146. Pozitivni električni pol. 147. V kolobar povezana drva. 149. Domači zdravnik. 150. Egiptanska faraonska grobnica. 151. Sveta podoba. 152. Mesto v Mali Aziji. 153. Skupina ljudi in kamel v puščavi.

Navpično: 1. Skupinski strel iz pušk. 2. Vzenik. 3. Delavec v tovarni za opeko. 4. Ladja puščave. 5. Slovnčni izraz pri sklanjavi. 6. Grška črka. 7. Trd predmet. 9. Moško krstno ime. 11. Clovek, ki ne more govoriti. 14. Umrlo španska politična osebnost. 15. Točka, v kateri stoji sonce opoldne. 16. Kratica pri naštevanju. 17. Poljske ptica. 18. Ogliarska naprava. 20. Moško krstno ime. 21. Druga beseda za držaj. 22. Druga beseda za okras, kras. 23. Isto kot pri 86 vodoravno. 24. Druga beseda za klej (popačena tujka). 25. Gora v Grčiji. 27. Grški pesnik. 28. Žitorodna pokrajina na Balkanu. 29. Isto kot 78 vodoravno. 31. Žensko krstno ime. 32. Krokodilu podobna zve-

rina. 36. Staroslovanska vila, ki se je pojavila ob rojstvu človeka. 37. Prebivalec vasi v bližini Ljubljane. 44. Svetopisemsko mesto. 45. Vrsta grozdja. 47. Priimek Abrahama, tudi druga beseda za očaka. 48. Druga beseda za takrat, tistikrat. 53. Drevo, iz čigar plodov pridobivajo olje. 54. Posebna vrsta pravega kostanja. 56. Neke vrste sablja. 57. Kosaški poveljnik. 59. Rokodelec. 61. Morsko gibanje. 64. Skupina ljudi, ki je odločala pri sodnih razpravah. 68. Gora v Turčiji. 71. Neke vrste juha. 73. Rimsko moško krstno ime. 76. Jast v gozdu. 80. Moško ime. 82. Član družine. 84. Clovek, ki se bavi z nepoklicnim delom. 85. Mesto v bližini francosko-italijanske meje. 87. Del, oziroma obseg kroga. 88. Desni pritok reke Drine. 90. Gora v grški Tesaliji. 91. Pesnitev. 92. Vrsta jabolka. 94. Dan v tednu. 96. Hitri tek. 97. Mesto v bližini Rakeka. 99. Ruska reka. 107. Tuje moško krstno ime. 109. Velika vodna ptica. 111. Druga beseda za podporo (pri zidu ali drugje). 113. Sol-ski izraz. 114. Povesmo slame. 115. Morske živali. 117. Vhod v rudnik. 118. Puščava v Aziji. 120. Črni kveni strop. 121. Otroška beseda za starega očeta. 122. Tuja beseda za zalet. 123. Ruska reka. 124. Druga beseda za božanstvo. 125. Kemikalija. 126. Romunsko mesto. 127. Kipar, ki je ustvaril vodnjak pred ljubljanskim magistratom (fonetično). 128. Clovek, ki je nečasno nedovzeten za kakšno naleziljivo bolezen. 130. Pripadnik izumrlega naroda. 131. Turško ime. 132. Druga beseda za poznan. 133. Tuje žensko krstno ime. 135. Otok v Egejskem morju. 141. Latinska beseda za jezó (tudi kratica irske revolucionarne stranke). 145. Oblika osebnega zaimka. 148. Kazalni zaimek.

Za 50 izžrebanih rešilcev so določene naslednje nagrade: 10 nagrad: vsaka nagrada je druga polovica »Slovenčeve knjižnice« to je skupaj 12 knjig; 10 »Domoljubov« za celo leto zastoj; 10 »Domoljubov« za pol leta zastoj; 20 »Bogoljubov« za celo leto zastoj. Rešitev je poslali do 15. januarja naslednjega leta.

V novoletni številki Vas bomo presenetili s posebno lepo križanko, zlasti pa s številnimi in bogatimi nagradami. **Plačajte naročnino za „Domoljuba“ čimpreje!**

(Nadaljevanje s 14. strani.)

Pravljica o treh smrekah

»Večno boš živel« je zaklical angel in dvignil smrečico ter jo odnesel proti nebu. Na sreči pota pa se je obrnil k zemlji in je pokazal smrečici: »Glej, tam spodaj sta tvoji tovarišici, ki sta prav to uro dosegli cilj svojih želja.«

In daleč na samotnem kamenitem robu tu je dežele je ležala ponosna smreka-jambor, zlomljena in razklana. Od vse njene lepote ni nič več ostalo.

In zopet je pokazal angel skozi nočno temino na drugi kraj zemlje. Tam je ležala prelomljena njena druga tovarišica. Isti vihar, ki je razklal jambor, je izruval tudi drugo smreko — telegrafski drog.

Angel pa je plaval z zasmehovano malo smreko kvišku k nebeški svetlobi. Na nebeški poljani, kjer rastejo najlepše cvetlice, jo je postavil sredi med zlate in srebrne, na katerih so blestele prekrasne zvezde. Gospod Bog pa je stopil k njej in je položil svojo roko nanjo in ko je roko dvignil, je rasla mala smrečica pod njegovim blagoslovom višje in višje, da je postala velika kakor vsa druga drevesa. Bog je pogledal na ono mesto, kjer so bili še zadnji ostanki ugase lučice, ki jo je mati pritrnila nanjo. Tedaj je izgoreli stenj pričel na novo goriti in svetla zvezda je zažarela ter s svojimi žarki posijala na zemljo prav v samotno sobico zapuščene matere.

Mati je zagledala novo zvezdo prav nad grobom svojega otroka in je verjela, da je to božji pozdrav. In vsak večer, ko je po težkem delu odhajala k počitku, ji je prihajala od te zvezde tolažba in pomoč, in vselej je veselo govorila: »To je zvezda mojega otroka.«

Vsi božji angeli v nebesih pa so priklonili glavo pred vedno zelenim drevesom, ker z njegove kroge je sijala najsvetlejša zvezda v zemeljske teme: zvezda materine ljubezni.

Jedilno olje

nadomestek si lahko pripravite sami z našim preizkušenim praškom »Amison«. — 1 zavitek Amisana zadostuje za 1 in pol litra olinate mešanice in velja L. 1.50, po pošti L. 2.50. — Denar morate poslati v naprej. Navodilo je zraven.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1
Na deželi pa zahtevajte Amisan prašek pri Vašem trgovcu ali zadrugi.

Nov izum v elektriki. Italijanska inženirja Sisto in Bosco iz Palerma in Ernesto Osela iz Turina so izumili električni generator, ki dela ne da bi se pri tem kaj električne sile izgubilo. Značilnost tega generatorja obstoji v njegovi popolni samostojnosti in v njegovo delovanje enako, kadar je napolnjen in kadar je prazen. To je izum, o katerem se zdi, da bo povzročil pravo revolucijo na polju proizvodnje električne sile. Izumitelji trdijo, da bo s pomočjo tega generatorja možno pridobivati električno moč brezplačno. Izum so predložili v proučevanje Narodnemu svetu za raziskavanje.

JABLIN - Jabolčnik

za izdelavo umetne domače pijače Vas stane za 50 litrov zavitek L. 11.40, po pošti L. 16.—, 2 zavitka po pošti L. 30.—, 3 zavitki po pošti L. 43.—

Prodaja Drogerija Emons
Ivan Kanc - Ljubljana - Nebočičnik

Pasja steklina. Novinarja Primoža je ugriznil stekel pes. Primož je takoj mahne k zdravniku. Medtem ko zdravnik pripravlja injekcijo, novinar izvleče beležnico in nekaj piše. Zdravnik: O, saj ni tako nevarno, da bi morali že zdaj pisati oporoko. — Primož: »Ne pišem oporoke, pač pa sestavljam seznam vseh tistih, ki jih bom obgrizel, ako vaša injekcija ne bo pomagala.«

Mali oglasnik

V Domoljubu se zaračunajo mali oglasi po besedah, in sicer plača tisti ki išče stauho L. 0.20 za besedo; v ženitvenih oglasih in dopisih beseda L. 1.—, v vseh drugih oglasih stane beseda L. 0.80. Vsem oglasom se pristoje še oglasni davek. Na manjši znesek L. 7.—, za ženitvene oglase L. 20.—. Redni Domoljubovi naročniki plačajo polovico manj pri oglasih gospodarskega značaja.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Veverične kože

polhove, lističe in vse druge od divjačine kupuje stalno Zdravilo, Ljubljana, Stari trg 30

Fige in brinje

po najnižji ceni ima stalno na zalogi trdka Ivan Jelačin, Ljubljana.

Dobro ohranjen pepelj

kupim. Ponudbe z navedbo cene poslati Zupančič Ferdo, Trebelno pri Mokronogu.

Fige

za zganjekuho dobitte najceneje pri Ant. Krišper, Coloniale, Ljubljana, Tyrseva c. 31.

Novo moško kolo

zamenjam za živila. - Hladnik, samostan v Smihelu.

Kože domačih zajcev

in vseh vrst druge divjačine, plačuje najb oljše krznarstvo L. Rot, Ljubljana, Mestni trg št. 5

Korenjevo seme

konoplje, bučne peške, salatno seme in vsakovrstna druga semena kupi vedno po najvišji dnevni ceni trdka Fran Pogačnik, Ljubljana, Javna skladišča, Tyrseva c. 33.

Robidovo listje

Se je čas za trgiranje robidovega listja. Zeleno natrgano in lepo sušeno kupi vsako količino Fran Pogačnik, Ljubljana, Javna skladišča, Tyrseva c. 33.

Kože

domačih zajcev, veveric, lisic, dihurjev, kun in vider, kupuje L. Rot, krznarstvo, Ljubljana, Mestni trg 5.

Fant in dekle

pridna, poštna, stalna delavca, vajena živine in kmečkega dela, dobita stalno službo. Plača po dogovoru. - Ljubljana, Štiska, Vodnikova 56.

Staroturkestanski pregovori

Če pljuneš proti nebu, ti pade pljunek v obraz.

Tisti, ki se mu mudi, ne pride domov. Upnik je lev, dolжник je miška. Prazna žlica ne sodi v usta in prazna beseda ni za usesa.

Bij se s pametnim, a ne pričakaj se s predrznecem!

Če delaš dim, boš prekajen. Miš, ki je v mlinu prišla na svet, se ne boji gremenja.

Gore ne moreš upogniti z lasom in morja ne zagreš s čolnom.

Rajši pusti, da začneš goriti, kakor da si komu za poroka. Hudič, ki ga poznaš, je boljši kot človek, ki ga ne poznaš.

Preizkušen redilni prašek

„Redin“ za prašiče

Pri malih prašičkih pospešuje Redin prašek hitro rast, krepi kosti in jih varuje razbiti in lezni. Večji prašiči pa se s Redinom hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadržate se za 1 prašiča ter stane 1 zav. L. 6.—, po pošti L. 9.—, 3 zav. po pošti L. 19.—, 4 zav. po pošti L. 24.—. Mnogo zahvalnih pisem. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1
Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, kjer si ogledate poštno. Naročniki iz Tržaške in Goriške province morajo poslati denar vnaprej.

Slivovko, hruševet, pelinkovec in rum

si lahko prav poceni sami napravite. 1 steklenica naše umetne esence za napravo 5 litrov slivovke, hruševca, pelinkovca ali ruma stane L. 15.—, po pošti L. 21.—, 2 steklenici po pošti L. 36.—, 3 steklenice po pošti L. 51.—. Točna navodila na vsaki steklenici.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Magnezij zmaguje. Bila je doba, ko je magnezij služil skoraj le za poskuse po kemičnih laboratorijih. Magnezij se je rabil tudi že v zdravilstvu, zdaj kot čistilo, zdaj za pokončavanje bacilov. Danes prihaja v tem oziru še mnogo bolj v poštev. Ako že ne ozdravi raka, pa vsaj ovira njegov razvoj. Kar je železo in mangan za slabokrvnost, srebro in infekcije, zlato za revmatizem, to je magnezij za raka in razna ture. — Lažji je od aluminija, zato se magnezij zadnje čase tudi tolikanj uveljavlja med industrijskimi kovinami, da izdelujejo iz njega neke sestavine pri motorjih in letalih, kjer je lahkota baš prva vrtila. To odlično mesto med veliko kovinsko družino pa si je magnezij pridobil šele po številnih poskusih in po dolgotrajnem zapostavljanju.

Črni gaber

kupim vsako množino po ugodni ceni

Ponudbe je potrebno poslati tako na upravo »Domoljuba« pod številko 13152.

Prvi parnik je naredil španski mehanik in častnik vojne mornarice Blasco de Garay, ki je 17. junija 1543 kazal svojo novo ladjo cesarju Karlu V. Trdil je, da njegovo ladjo žene para. Preizkušnja je uspela in model njegove ladje je bil razstavljen pred stolnico v Barceloni. Sodobniki tega prvega izumitelja parnika v stvar niso verjeli in so ga imeli za gojufa.

Znamke, ki jih ustvarja kupčijski nagib. Otok Piteatrn leži v samoti med novo Zelandijo in južno Ameriko daleč od prekmorskega prometa. Sedaj je postal v poštnem oziru samostojen in 210 ljudi, toliko jih namreč živi na otoku, bo odslej lahko frankiralo svoja redka pisma z domačimi znamkami.

Berite o božičnih večerih lepa razmišljanja, — vsak večer eno — kaj nam jaslice govore. Pa boste tudi vi veseli nove knjige

„Delajmo jaslice“

in jo boste vsak božič znova vzeli v roke. Če je še nimate, naročite jo še danes pri založbi »NOVA STVAR«, Ljubljana. Prejmete jo še pravi čas. Cena 8 lir.

Gosli iz papirja. Neki angleški vojak indijske armade, Herbert Wratten, je naznanil angleškemu patentnemu uradu nenavaden patent. V svojem prostem času v Indiji je v neki samotni garniziji našel možnost, kako bi se dale gosli izdelovati iz papirja. Za ta namen je uporabljal zavijalni papir nabojnih zavitkov. Nekatere izmed gosli, ki jih je tako izdelal imajo čudovit zvok kremonskih instrumentov. Strokovnjaki pravijo, da utegne ta izum ustvariti prevrat v izdelovanju gosli. Za izdelavo enih papirnih gosli bo rabil izvežban delavec okrog štirideset ur. Izdelava s stroji ne prihaja v poštev.

Najcenejši, najboljši in najzanimivejši tednik je brezdvomno »DOMOLJUB«!

»Domoljub« stane 18 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnina, inšerate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.